

INFORME
ICIP

POLÍTIQUES DE PAU EUROPEES: ESTUDI COMPARATIU

Anàlisi de l'actuació dels estats, les regions i els actors de la societat civil en la prevenció de crisis, la resolució de conflictes i la construcció de pau

ALBERT CARAMÉS BOADA
LUCA GERVASONI VILA

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ	4
Objectius de la recerca	6
Metodologia, estructura i selecció dels estudis de cas	7
2. RAONS PER A UNA NOVA AGENDA DE PAU	8
Cap a una nova Agenda de Pau?	10
3. CLARIFICACIÓ CONCEPTUAL	13
4. ESTUDI DE CASOS D'ESTATS	18
4.1. NORUEGA	19
Pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	19
Principals actors de la política de pau	21
Conclusions	21
4.2 SUÈCIA	23
Pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	23
Principals actors de la política de pau	25
Conclusions	25
4.3 SUÏSSA	27
Pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	27
Principals actors de la política de pau	28
Conclusions	29
4.4 ALEMANYA	31
Pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	31
Principals actors de la política de pau	33
Conclusions	35
4.5 QUADRE DELS PAÏSOS IDENTIFICATS	38
5. ESTUDI DE CASOS DE REGIONS	39
5.1 PAÍS DE GAL·LES, REGNE UNIT	40
Actors, pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	40
Conclusions	41
5.2 ESTATS DE HESSE I RIN DEL NORD-WESTFÀLIA, ALEMANYA	43
Actors, pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	43
5.3 EMÍLIA-ROMANYA, ITÀLIA	46
Actors, pilars de l'orientació de pau i principals polítiques	46
Conclusions	47
5.4 QUADRE DE LES REGIONS IDENTIFICADES	48
6. LA SOCIETAT CIVIL I LA CONSTRUCCIÓ DE PAU	49
Qui conforma la societat civil?	50
Què poden aportar els actors de la societat civil en la construcció de la pau?	52
Rols i funcions de la societat civil en la prevenció de crisis i la construcció de pau	53
7. CONCLUSIONS, BONES PRÀCTIQUES I RECOMANACIONS	56
Polítiques de pau realitzades pels estats	57
Polítiques de pau realitzades per les regions	59
Acció de la societat civil orientada a la pau	61
Deu elements per determinar les polítiques i instruments aplicables a Catalunya	62
BIBLIOGRAFIA	66

© 2023 Institut Català Internacional per la Pau
T. +34 93 554 42 70
icip@icip.cat | www.icip.cat

Maquetació: Talking Design Studio

Informe 21/2023 de la col·lecció Informes ICIP
ISSN 2013-9446 (edició en línia)

1

INTRODUCCIÓ

Hem de recordar que la pau no és només l'objectiu final, sinó també el camí per arribar-hi. La pau és un procés continu que requereix un compromís permanent de tots els actors per construir societats pacífiques i sostenibles.¹

Aquest informe s'ha elaborat per encàrrec de l'Institut Català Internacional per a la Pau (ICIP) i constitueix un dels dos diagnòstics de situació sobre les polítiques públiques de pau previs a la celebració del Fòrum Català per la Pau que impulsa el Consell Català de Foment de la Pau. Conscients dels reptes i objectius que el Fòrum busca respondre, aquesta recerca vol aportar coneixement contrastat i una base per a la reflexió, i pretén enriquir el debat dels diversos espais participatius previstos. Alhora, neix com a resposta al reclam de la societat civil de polítiques públiques que complementin la trajectòria del moviment pacifista català.

En el passat recent, el Parlament i la Generalitat de Catalunya han realitzat un esforç significatiu per impulsar polítiques de pau. El 2003 es va promoure la Llei 21/2003 de foment de la pau², que va establir el Consell Català de Foment de la Pau³, i el 2007 es va crear l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans i es va impulsar la creació de l'ICIP⁴. Durant aquesta primera dècada del segle XXI, el moviment per la pau a Catalunya -tant en les accions i capacitat de mobilització de la societat civil com en la dimensió de les polítiques públiques- va saber promoure iniciatives pioneres a l'Estat Espanyol i de certa referència per a altres regions d'Europa. Durant aquesta etapa, els esforços legislatius van permetre conceptualitzar el foment de la pau des del vessant i consciència de la interdependència de les societats i, per tant, amb la necessitat de treballar tant a Catalunya com a escala internacional.

Tot i així, aquesta iniciativa en matèria de disseny i promoció de polítiques de pau s'ha frenat els darrers anys. El tancament de l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans, l'any 2012, va deixar el Govern sense l'estructura transversal necessària per impulsar una política pública de pau que orientés la feina dels diversos departaments i de les administracions públiques municipals. Així mateix, hem vist importants avenços en intervencions i polítiques de tercers països que no han estat analitzades per tal que se'n puguin derivar bones pràctiques i possibles avenços legislatius. Per últim, al llarg dels darrers anys les dinàmiques socials, polítiques, econòmiques i culturals han canviat significativament i han sorgit nous reptes per

1 Entrevista al secretari general de les Nacions Unides, António Guterres, a la CNN, setembre de 2018.

2 [Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau.](#)

3 El [Consell Català de Foment de la Pau](#) és un òrgan consultiu i de participació de la societat de Catalunya per al foment de la pau en les activitats de l'administració de la Generalitat i dels ens locals.

4 L'ICIP (Institut Català Internacional per la Pau) és una institució pública, i independent, creada pel Parlament de Catalunya, l'any 2007, amb la finalitat de promoure la cultura de la pau en la societat catalana i en l'àmbit internacional, i fer que Catalunya tingui un paper actiu com a agent de pau al món.

a la convivència, els drets humans, la igualtat i la democràcia arreu del món i a casa nostra. Aquestes reflexions no s'han pogut incorporar, encara, a l'acció de Govern.

Des de aquesta perspectiva, aquest informe vol aportar informació i anàlisi per impulsar polítiques de pau a Catalunya dins del marc competencial i el mandat de la Llei 21/2003 de Foment de la Pau.

OBJECTIU DE LA RECERCA

Aquesta recerca té com a objectiu respondre a les següents preguntes:

1. Quines són les prioritats de la nova Agenda de Pau proposada per Nacions Unides que realitzen els estats, regions i actors de la societat civil en matèria d'acció exterior i acció interior? Com defineixen la concepció de pau, així com altres termes propers (cultura de pau, construcció de pau o prevenció de conflictes) cadascun dels actors analitzats?
2. Quines polítiques i instruments promouen els estats, regions i actors de la societat civil per realitzar una acció exterior orientada a la pau? Quines característiques, prioritats, activitats i actors lideren les intervencions en conflictes internacionals? De quins recursos i pressupostos disposen?
3. Quines polítiques i instruments promouen els estats, regions i organitzacions de la societat civil per impulsar una acció interior orientada a la pau? Quines característiques, prioritats, activitats i actors lideren les intervencions en matèria de prevenció de crisi, resolució de conflictes i foment de la cultura de pau?
4. Quines de les polítiques i instruments descrits a l'apartat dels estudis de cas d'aquest informe poden ser qualificades com a bones pràctiques? Quines tenen majors suports? A partir de quins indicadors?
5. Quines polítiques i instruments descrits a l'apartat d'estudis de cas d'aquest informe son més aplicables a Catalunya? Per què?

METODOLOGIA, ESTRUCTURA I SELECCIÓ DELS ESTUDIS DE CAS

La metodologia de la recerca ha consistit en una anàlisi exhaustiva de fonts primàries i literatura científica⁵. Aquesta anàlisi s'inicia amb vuit estudis de cas qualitius d'estats i regions amb una política interior i exterior orientada a la pau:

- Quatre estats que la literatura esmenta constantment com a exemples de països de pau:
 1. Noruega
 2. Suècia
 3. Suïssa
 4. Alemanya

- Quatre regions amb un institut de pau fort o una institució de renom internacional que treballa per la pau:
 1. País de Gal·les
 2. Hesse, Alemanya
 3. Rin del Nord-Westfàlia, Alemanya
 4. Emília-Romanya, Itàlia

Els casos s'han seleccionat deliberadament per analitzar tantes regions com estats. A través d'aquests casos, l'estudi pretén respondre a les preguntes de recerca sobre perquè alguns estats i regions europeus duen a terme una política exterior i interior orientada a la pau i com es tradueix en iniciatives polítiques concretes.

El darrer apartat és una presentació dels principals enfocaments de la societat civil en matèria de prevenció de crisis, resolució de conflictes i construcció de pau. En la part final, aquest informe recull una sèrie de conclusions, bones pràctiques i recomanacions que poden ser aplicables al cas de Catalunya.

⁵ Una de les principals fonts és l'informe del Vlams Vredes Instituut [Institut Flamenc de Pau], *Vlaanderen en vrede in buitenlandse beleid: Kansen grijpen in turbulente tijden* [Flandes i pau a la política exterior: aprofitar les oportunitats en temps turbulents], 2023.

2

RAONS PER A UNA NOVA AGENDA DE PAU

L'actual debat a Catalunya sobre quines polítiques de pau poden ser més efectives és un reflex del debat que té lloc a l'Organització de les Nacions Unides (ONU), que s'ha proposat renovar l'Agenda de Pau que ha de guiar els esforços globals per mantenir la pau i la seguretat internacionals. És per això que convé analitzar el context internacional per comprendre el nostre marc d'actuació. Tot seguit s'identifiquen les principals raons que justifiquen la necessitat de renovar l'Agenda de Pau en vigor:

1. **Les polítiques de pau tradicionals estan en crisi.**⁶ Molts dels acords i de les eines de gestió de crisi que les Nacions Unides i altres organitzacions han desenvolupat durant dècades presenten grans desafiaments. La mateixa ONU està en crisi perquè s'ha trencat el consens entorn de la "pau liberal" i no hi ha un marc conceptual i normatiu alternatiu. Un exemple és el Tractat de No-Proliferació Nuclear, que es troba en una situació de gran feblesa, amb conseqüències catastròfiques per a Europa, Orient Mitjà i Àsia⁷.
2. **Vivim en un món cada cop més perillós.** Segons informa el Programa de Dades de Conflictes d'Uppsala⁸, 119.000 persones van ser assassinades en situacions de violència organitzada el 2021, cosa que suposa un 46% més que l'any anterior. Aquest augment de les víctimes mortals es va produir a causa de les guerres a l'Afganistan, Etiòpia i Iemen. L'actual conflicte i guerra a gran escala a Ucraïna, amb milers de morts i milions de persones desplaçades empitjora encara més aquest escenari. A aquests fets cal afegir-hi l'increment de violència exercida per grups criminals i la frontera borrosa entre motivacions polítiques i criminals d'actors armats.
3. **Vivim en un món complex i interdependent.** La invasió russa d'Ucraïna ha provocat perturbacions en els preus dels aliments i de l'energia que, juntament amb els efectes de la COVID-19, amenacen de crear agitació social i política en parts del món molt allunyades de l'Europa Oriental. A això se li suma el retorn de la geopolítica com a condicionant d'opcions de pau.
4. **La crisi climàtica ja és una crisi de seguretat.** Hi ha un consens internacional creixent que el canvi climàtic està exacerbant els conflictes en moltes regions i a diferents nivells. Fenòmens com els canvis meteorològics imprevisibles i les

6 Boege, Volker. "Potential and limits of traditional approaches in peacebuilding" *Advancing Conflict Transformation. The Berghof Handbook II*. Barbara Budrich Publishers, 2011.

7 Per tal de pal·liar-ho, des de 2021 va entrar en vigor el Tractat de Prohibició i Eliminació de l'Armament Nuclear (TPAN), ja signat per noranta-dos estats i ratificat per seixanta-vuit. La incorporació dels països amb arsenal nuclear i els seus aliats és encara un repte pendent.

8 [Uppsala Conflict Data Program](#) (Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University).

sequeres augmenten el patiment humà en regions com el Sahel, la Banya d'Àfrica i el Pacífic.

5. **Manquen eines per prevenir els nous riscos.** S'estan obrint nous camps de conflicte i encara no disposem de normes per regular-los. Les notícies falses s'utilitzen rutinàriament com a arma en conflictes grans i petits. Els drons són presents en conflictes, des del Mar d'Aràbia fins al Caucas. No disposem d'un marc regulador per la intel·ligència artificial, els robots assassins o altres tecnologies associades al control i vigilància de la població.
6. **La visió estatocèntrica de la seguretat està en crisi.**⁹ Tot i que el concepte de seguretat humana ja es va ser definit l'any 1994 per part del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) -proposava la cerca de la seguretat mitjançant el desenvolupament i no a través de criteris militaristes-, en les darreres dècades, en nom de la lluita contra el terrorisme hem vist créixer i imposar un model de seguretat que posa els estats al centre i implica una sèrie de polítiques basades en la vigilància massiva i el control del moviment de les persones. Aquest model de seguretat ha convertit la violència institucional dels estats en la principal causa de mort en conflictes. Hi ha un fort consens en la necessitat d'avançar cap a nous models de seguretat basats en la seguretat humana i compartida i la coherència de polítiques, tot i que encara no estan suficientment definits o consensuats. En aquest procés de creació de nous marcs, el Sud global està prenent la paraula, amb la irrupció de nombroses iniciatives i propostes de polítiques.

CAP A UNA NOVA AGENDA DE PAU?

Tot i que ja la Carta de les Nacions Unides oferia una orientació clara cap a la pau, la primera Agenda de les Nacions Unides per a la Pau va ser definida pel secretari general de les Nacions Unides, Boutros Boutros-Ghali, el 1992. El document es va titular *Una Agenda per a la Pau: diplomàcia preventiva, mediació i manteniment de la pau*¹⁰. El text esbossava diversos processos de diplomàcia preventiva que la comunitat internacional podria utilitzar abans de promoure operacions de manteniment de la pau, o de manera simultània. També va fer una aportació important a la comprensió moderna de la pau, en definir la construcció

9 Miralles, Nora. "De la por a l'acceptació de la vulnerabilitat humana: perspectives sobre la seguretat", a Reorientant la seguretat des del feminisme, revista *Per la Pau*, número 39, 2021.

10 Nacions Unides. "An agenda for peace: preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping". Report of the Secretary-General pursuant to the statement adopted by the Summit Meeting of the Security Council on 31 January 1992, Boutros Boutros-Ghali, 1992.

de pau postconflicte com “l’acció d’identificar i donar suport a estructures que tendeixin a reforçar i solidificar la pau per tal d’evitar una recaiguda en el conflicte”.¹¹

En el marc de les celebracions pel 75è aniversari de les Nacions Unides, els estats membres es van comprometre a reforçar la governança global pel bé de les generacions presents i futures i van encarregar l’elaboració d’una “nova Agenda de Pau” que renovés el document de Boutros-Ghali, per abordar els desafiaments del present. Aquesta agenda, presentada el mes de juliol de 2023¹², parteix d’una anàlisi de necessitat similar a la que justifica aquest informe: s’hi constata que, per protegir i gestionar el bé públic global de la pau, cal promoure una millor comprensió dels factors subjacents i els sistemes d’influència que sostenen els conflictes, cal un esforç renovat per acordar respostes de seguretat col·lectiva més efectives així com un conjunt significatiu de passos i polítiques per gestionar els riscos emergents.

L’actual procés participatiu dirigit a adoptar una nova Agenda de Pau marca sis àrees d’intervenció prioritàries:

1. Reduir els riscos estratègics (amb una atenció especial en el risc nuclear, la ciberguerra i l’armament autònom).
2. Reforçar la capacitat internacional de previsió i adaptació als nous riscos.
3. Configurar les respostes a totes les formes de violència.
4. Invertir en la prevenció i la construcció de pau.
5. Donar suport a la prevenció a escala regional.
6. Posar les dones i els infants al centre.

Així, cal entendre quins han de ser els principals canvis en matèria de prevenció i construcció de pau entre aquesta nova Agenda de Pau i la primera:

- Una visió sistèmica de la prevenció de conflictes que fuig de solucions lineals.
- L’augment de la diversitat geogràfica en matèria de pau i seguretat porta a una major priorització sistèmica, operacional i estructural en tots els casos.
- Un major compromís per a una aproximació més holística i menys compartimentada.
- Un major pes i importància a tota iniciativa descentralitzada i deslocalitzada.
- En relació amb l’anterior punt, un major compromís d’establir sinèrgies amb la societat civil.

11 Ibid.

12 Nacions Unides. *A New Agenda for Peace*. Our Common Agenda Policy Brief 9, 2023.

Les Nacions Unides han subratllat la importància del suport i la col·laboració entre la societat civil i els governs municipals i regionals, ja que els actors no-estatsals poden contribuir als esforços de prevenció mitjançant la convocatòria de diàlegs sincers, la provisió d'anàlisi, la coordinació i l'intercanvi d'informació a tots els nivells i en tot el sistema. Igualment, s'ha establert que la nova Agenda de Pau s'ha de redactar en coherència amb l'Agenda 2030, que ja havia reconegut la relació mútuament dependent entre el desenvolupament sostenible i la pau, i que estipula que la pau, la seguretat i el desenvolupament social, ambiental i econòmic són condicions inevitables per a una pau duradora. Això reforça la idea que cal avançar des d'un enfocament basat en la seguretat dels estats cap a un enfocament basat en la seguretat humana que aposti per una pau positiva centrada en la satisfacció de les necessitats humanes.

Durant el 2024 tindran lloc diversos espais d'escolta en els quals es convidarà governs locals, societat civil, regions i estats a participar per definir aquesta nova agenda que vol determinar el futur de les polítiques de pau.

3

CLARIFICACIÓ CONCEPTUAL

Es fa necessari definir els principals conceptes utilitzats en aquesta recerca, ja sigui a través de la revisió documental de les polítiques de pau existents, principalment a Noruega i Suècia, com a partir d'altres fonts.

La **política exterior** ve definida, en el cas de la política noruega, com “el conjunt d'accions i iniciatives polítiques dels governs nacionals i regionals que s'orienten implícitament o explícitament a àrees i actors que es troben fora de la competència territorial d'aquests governs”.¹³

Sobre aquest concepte, des de Suècia en procedeix un enfocament més concret: la **política exterior feminista** (o diplomàcia femenina). Conceptualitzat per la seva antiga ministra d'exteriors, Margot Wallstrom, el 2014, aquesta perspectiva consisteix a demanar als estats la “promoció de valors i bones pràctiques per assolir l'equitat de gènere, així com garantir que les dones puguin veure respectats els seus drets a través de les relacions diplomàtiques. Més concretament, els principals objectius d'aquesta aproximació serien la lluita contra la violència sexual i de gènere; l'educació per a tots els col·lectius (dones, nenes, homes i nens); l'emancipació econòmica de la dona a nivell global, una major implicació de la dona en l'esfera política i la presa de decisions, així com en les negociacions i tractats de pau¹⁴”.

La **política pública** la podem definir (Kraft i Furlong, 2006:5) com un “curs d'acció o d'inacció governamental, en resposta a problemes públics. [Les polítiques públiques] reflecteixen no només els valors més importants d'una societat, sinó també el conflicte entre valors. Les polítiques deixen de manifest a quin dels molts diferents valors se li assigna la més alta prioritat en una determinada decisió”.¹⁵

En relació amb aquest darrer concepte, la política noruega fa especial incidència en la necessària distinció entre la **pau negativa** (l'absència de violència directa) i la **pau duradora o positiva**, on a més de l'absència de violència directa es fa necessari fer prevaldre la justícia social, el respecte als drets humans, la igualtat d'accés als recursos econòmics o la igualtat de relacions entre grups de població, entre molts altres aspectes¹⁶. Tanmateix, també convé definir el terme **cultura de pau**, adoptat al 1999 per l'aleshores secretari general de les Nacions Unides, Boutros Boutros-Ghali, i entès com un “conjunt de valors, actituds, tradicions, modes de comportament i formes de vida basats en el respecte per la

13 Norwegian Ministry of Foreign Affairs. *Peace, Security and Development. Report on policy coherence for development*. Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 2016.

14 Swedish Ministry for Foreign Affairs. *Handbook Sweden's feminist foreign policy*.

15 Kraft, Michael; Furlong, Scott. *Public Policy: Politics, Analysis and Alternatives*. CQ Press, 2006.

16 Galtung, Johan. “Violence, Peace, and Peace Research” *Journal of Peace Research*, 6 (3), 1969. p. 167-191.

vida, la fi de la violència i la promoció i la pràctica de la noviolència a través de l'educació, el diàleg i la cooperació (...).¹⁷

En aquest punt es fa necessari esmentar dos conceptes importants. Per una banda, la **prevenció de conflictes**, segons Nacions Unides, “implica mesures diplomàtiques per evitar que les tensions i conflictes intraestats o interestats s'agreugin en conflictes violents. Inclou l'alerta primerenca, la recopilació d'informació i una anàlisi acurada dels factors que impulsen el conflicte. Les activitats de prevenció de conflictes poden incloure l'ús dels “bons oficis” del secretari general”.¹⁸

En el mateix sentit, la **resolució de conflictes**, segons el capítol 6 de la Carta de Nacions Unides, es tracta de “buscar solució, abans de res, mitjançant la negociació, la recerca, la mediació, la conciliació, l'arbitratge, l'arranjament judicial, el recurs a organismes o acords regionals o altres mitjans pacífics de la seva elecció”.¹⁹

La **construcció de pau** es basa en la cerca de “la reducció del risc de caure en conflictes mitjançant l'enfortiment de les capacitats nacionals a tots els nivells per a la gestió de conflictes, i establir les bases per a una pau i un desenvolupament sostenibles. És un procés complex i a llarg termini per crear les condicions necessàries per a una pau sostenible. Les mesures de construcció de pau aborden qüestions fonamentals que afecten el funcionament de la societat i l'Estat, i tracten de millorar la capacitat de l'Estat per dur a terme de manera efectiva i legítima les seves funcions bàsiques”.²⁰

Finalment, si vinculem les dues línies de conceptes definides fins ara trobem que Noruega ha definit la **política exterior orientada a la pau** com “el conjunt d'accions i iniciatives polítiques dels governs nacionals i regionals que, directament o indirectament, tenen com a objectiu prevenir l'esclat de conflictes, contenir la violència o resoldre conflictes a mitjà o llarg termini”.

Aquest enfocament s'emmarcaria, en el cas de Suècia, dins una anomenada “estratègia per a una pau sostenible”, amb els objectius de reforçar la capacitat mundial per donar suport a la pau i a la construcció de l'Estat, prevenir els conflictes armats i promoure la seguretat humana.

17 Nacions Unides. *Declaration and Programme of Action on a Culture of Peace*, resolution 53/243, General Assembly, 93rd session, Oct. 1999, UNESCO, 1999. p.2.

18 United Nations Peacekeeping: *Terminology*.

19 Nacions Unides. *United Nations Charter*.

20 Op. Cit. 18

Una de les primeres conseqüències de l'anàlisi d'aquesta revisió documental ha estat l'impuls d'una definició de **política interior orientada a la pau**. Seguint les definicions sistematitzades fins ara, suggerim definir-la com "el conjunt d'accions, estructures i iniciatives polítiques dels governs nacionals, regionals i/o locals que, directament o indirecta, tenen com a objectiu el disseny i la implantació de models de seguretat compartida, la resolució alternativa de conflictes (fugint de models punitivistes) i la convivència ciutadana a través de la reducció de les desigualtats existents dins de l'àmbit de competències territorials". Aquesta definició té l'objectiu de plasmar la voluntat que recollia la Llei de Foment de la Pau de la Generalitat de Catalunya, aprovada pel Parlament de Catalunya el 2003. En el següent quadre s'exposen els articles de l'esmentada llei que poden exemplificar la definició de **política interior orientada a la pau**.

ARTICLE 3. DRETS HUMANS, LLIBERTATS INDIVIDUALS I COL·LECTIVES

- e) La intensificació de mesures encaminades a eliminar les formes de discriminació i violència contra les persones.
- f) L'adopció de mesures que afavoreixin la integració dels immigrants a Catalunya.
- g) La formació específica de les forces de seguretat de Catalunya en matèria de drets humans.

ARTICLE 4. CONVIVÈNCIA CIUTADANA I PROMOCIÓ DEL DIÀLEG

- a) La coordinació interdepartamental o interadministrativa per a l'elaboració i l'adopció de mesures a favor de la pau i la solidaritat.
- b) La mediació en els conflictes ciutadans en l'àmbit municipal.
- c) L'entesa, la solidaritat, la tolerància i la cooperació entre els pobles i les nacions, especialment entre els pobles de l'Estat espanyol, amb el foment de les aptituds per al diàleg, la negociació, el consens i la solució pacífica dels conflictes.

ARTICLE 5. ENSENYAMENT I EDUCACIÓ PER LA PAU

- a) La difusió dels materials, les propostes i els documents que tinguin una rellevància especial en el camp de l'educació, la investigació i la divulgació de la cultura de la pau.
- b) L'elaboració i l'aplicació de programes globals d'educació per la pau adreçats a tota la població escolar.

ARTICLE 6. MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIALS

- a) La difusió en els mitjans de comunicació d'informació sobre la cultura de la pau.
- b) El reflex de la diversitat ideològica i política de la societat de Catalunya en els mitjans de comunicació, especialment en els de titularitat pública, mitjançant l'observança dels principis de pluralisme polític, social, religiós, cultural i de pensament.

4

ESTUDI DE CASOS D'ESTATS

4.1. NORUEGA

El Regne de Noruega –un país de menys de sis milions d'habitants- ha desenvolupat una orientació pacífica que es considera una externalització de la seva pròpia imatge com a nació de pau. Aquesta imatge es remunta al període just abans de la seva independència el 1905, quan l'elit política noruega va ser influïda pel moviment per la pau i les seves idees liberals. Arran de la independència, i conscient de les petites dimensions del país en un context de fortes amenaces, Noruega va apostar per una política exterior neutral i per ser activa en la mediació de conflictes. L'aposta per una política orientada a la pau també ha estat possible gràcies a una gestió eficaç del recursos obtinguts per l'explotació d'hidrocarburs. Ha guanyat reputació internacional com a medidora i ha participat en iniciatives per la pau a escala mundial. Noruega busca un ordre internacional basat en el multilateralisme i el dret internacional. Aquesta orientació pacífica no només reforça la seva imatge, sinó que també li proporciona influència i seguretat com a país petit²¹.

PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

1. **Aposta per la mediació en conflictes internacionals**²². Noruega és reconeguda internacionalment per la seva capacitat de mediar entre diferents parts en conflicte. Des de 1993, Noruega ha jugat un paper actiu en els processos de pau²³ a països com Afganistan, Colòmbia, Guatemala, Israel-Palestina, Myanmar, Nepal, Filipines, Somàlia, Sri Lanka, Sudan, Sudan del Sud i Veneçuela. Cada any, el Fòrum d'Oslo²⁴ reuneix mediadors de conflictes, prescriptors de decisions d'alt nivell, actors clau en els processos de pau, analistes i experts en una trobada informal i discreta per compartir experiències, identificar reptes i reflexionar sobre la pràctica de la mediació. El retir es celebra anualment el mes de juny a Oslo i és coorganitzat pel ministeri d'Afers Estrangers noruec i el Centre de Diàleg Humanitari, una organització privada de diplomàcia amb base a Suïssa. La participació és tan sols per invitació. Totes les discussions es realitzen sota la regla de Chatham House.

21 Norwegian Ministry of Foreign Affairs. Common Responsibility for Common Future The Sustainable Development Goals and Norway's Development Policy, 2016.

22 Ford, Peter. *Norway as Peacemaker*. Christian Science Monitor, 1 May 2000.

23 Per conèixer els signes distintius del treball de pau i reconciliació de Noruega, vegeu Hallmarks of Norway's peace and reconciliation work.

24 Oslo Forum, organitzat pel Ministeri d'Afers Exteriors i el Centre pel Diàleg Humanitari.

2. **Aposta per l’Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) i per un ecosistema d’instituts de renom i ONG²⁵.** Noruega dedica el 0,93% del seu producte interior brut a l’AOD. El seu Pla Director de Cooperació dona gran rellevància a la promoció de la pau i a la prevenció de conflictes. Hi ha una forta col·laboració entre les organitzacions de la societat civil noruegues, els instituts de recerca i les iniciatives de pau que promou el govern. Es fomenta la interrelació i la cooperació pública-privada.
3. **Defensa del dret internacional i les Nacions Unides.** Noruega és defensora activa del dret internacional i del paper de les Nacions Unides com a garant de la pau i la seguretat internacionals. És també un dels principals contribuents financers a les Nacions Unides, i prioritza l’ajuda humanitària, el desenvolupament sostenible, la pau i la seguretat internacional. De la mateixa manera, és un dels principals països impulsors de l’Agenda de Dones, Pau i Seguretat de les Nacions Unides.
4. **Premi Nobel de la Pau²⁶.** Noruega és el país encarregat de lliurar anualment el Premi Nobel de la Pau. Aquest fet simbolitza el seu compromís continu amb la pau i li atorga reconeixement.
5. **Oslo, ciutat de pau.** Hi ha una aposta per part de la ciutat d’Oslo de posicionar-se davant la comunitat internacional com a ciutat de pau per diversos motius: ha estat la seu de més de quaranta negociacions de pau, acull el Centre Nobel de la Pau, l’Institut Nobel noruec, l’Institut d’Investigació per la Pau d’Oslo (PRIO) i la Universitat d’Oslo -que amb la col·laboració de les altres institucions mencionades, organitza anualment els “Dies de la pau d’Oslo”, una setmana d’esdeveniments culturals i acadèmics entorn al lliurament dels premis Nobel per reflexionar sobre la cultura de la pau, la democràcia i els drets humans-.
6. **Prestigi en matèria educativa.** Si bé no s’esmenta de manera literal l’educació per la pau, el currículum educatiu se centra en els valors de la resolució no violenta de conflictes, la creació d’ambients segurs, el coneixement i les actituds entorn a la democràcia, l’estat de dret o els drets humans. Un cop superats els estudis superiors, el prestigi del seu teixit de recerca és indubtable, amb centres com l’Institut Noruec d’Afers Internacionals (NUPI) -amb investigacions que van des de la governabilitat global fins a la defensa i la seguretat- i el PRIO, centrat en la prevenció de conflictes i la construcció de pau.

25 [OCDE: Development co-operation profiles: Norway.](#)

26 Johnsen, Ingvild. “Gifts favour the giver: Norway, status and the Nobel Peace Prize” De Carvalho, Benjamin; Neumann, Iver (eds.). *Small State Status Seeking: Norway’s Quest for International Standing*. Routledge, 2014.

7. **Consens partidista.** Mentre els polítics d'esquerres tendeixen a donar suport a les polítiques de pau per consideracions idealistes, els polítics conservadors veuen les activitats de mediació de Noruega com una manera d'accedir a actors internacionals superiors.

PRINCIPALS ACTORS DE LA POLÍTICA DE PAU

Els principals actors de la política de pau noruega són el ministeri d'Afers Exteriors, que disposa d'una secció especial per a la Pau i la Reconciliació (amb una clara aposta per una política exterior de pau i un personal diplomàtic altament format en matèria de mediació de conflictes), un sistema de partits que sol tenir consens en aquests àmbits i un ecosistema d'ONG i institucions de recerca que cooperen fortament amb el govern i reben un finançament important de l'AOD²⁷.

CONCLUSIONS

La política de pau noruega gaudeix d'un ampli suport dins del país, tant entre la població com entre l'elit política. Els principals partits polítics afavoreixen un paper fort de Noruega en la promoció de la pau, encara que per diferents motius: alguns per idealisme i altres per pragmatisme. L'aposta per la pau ha donat una influència a Noruega que no haguessin aconseguit per altres vies²⁸.

Amb tot, la política de pau noruega també genera crítiques, principalment pel seu cost i per la manca d'impacte sostenible. S'assenyala la manca de pau duradora allà on Noruega ha participat en la mediació de la pau, com l'Orient Mitjà i Sri Lanka, si bé els defensors de la política de pau argumenten que la guerra no és responsabilitat de Noruega i que la seva participació ha estat important per reduir la violència en molts indrets. La política de pau també ha estat criticada per la dependència de les ONG amb el govern. Algunes veus argumenten que les ONG són menys crítiques amb el govern a causa del finançament generós que reben.

També s'ha criticat que les operacions militars de Noruega i les exportacions d'armes²⁹ no s'ajusten a la imatge del país com a nació de pau. Això ha generat tensions entre una política

27 Lehti, Marko. "The Era of Private Peacemakers: A New Dialogic Approach to Mediation". *Rethinking Peace and Conflict Studies*. Palgrave Macmillan, 2019.

28 Vlams Vredes Instituut. *Vrede en Buitenlands Beleid*, 2023.

29 Stockholm International Peace Research Institute. *SIPRI National report: Norway*, 2022.

idealista i una basada en interessos. Aquestes crítiques són especialment presents en relació a l'OTAN, organització de la qual Noruega n'és país fundador, i en la que actualment el secretari general és Jens Stoltenber, exprimer ministre i líder del Partit Laborista noruec de 2002 a 2014.

En conclusió, Noruega és considerada una nació de pau idealista, però amb una dimensió pragmàtica. La política de pau noruega té un suport ampli, tot i les crítiques i les tensions entre els objectius ideals i els interessos nacionals.

4.2. SUÈCIA

La principal motivació de l'orientació a la pau polítiques del Regne de Suècia és una autoimatge històricament desenvolupada com a nació pacífica i altruista compromesa amb l'interès comú i la promoció de la pau internacional. La història pacífica de Suècia durant els últims dos segles, sense participació en guerres interestatals i neutralitat durant la Primera i la Segona Guerra Mundial³⁰, ha contribuït a aquesta imatge. Durant la Guerra Freda, Suècia va seguir una política exterior de neutralitat i va abordar diverses iniciatives per a la pau internacional, entre les quals la Comissió Palme, que va proposar el concepte de "seguretat comuna" i va impulsar el diàleg entre els dos blocs. Suècia va defensar el paper de l'ONU, va participar en missions de manteniment de la pau i va mediar en conflictes com l'Orient Mitjà i la guerra Iran-Iraq. El segon secretari general de les Nacions Unides, entre 1953 i 1961, va ser el diplomàtic suec Dag Hammarskjöld. Suècia també aposta per la promoció dels drets humans, el dret internacional i l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) i ha estat un dels principals impulsors de la política exterior feminista i de l'Agenda de Dones, Pau i Seguretat de Nacions Unides.

La base normativa, els interessos pragmàtics i la influència internacional són factors que impulsen l'orientació pacífica de Suècia³¹, malgrat l'ingrés a l'OTAN³² i a la Unió Europea (UE).

PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

1. **Aposta per la mediació en conflictes internacionals i lideratge d'accions de construcció de pau.** Suècia promou la pau en la seva política exterior mitjançant diverses estratègies. Ha actuat com a medidora en diverses crisis internacionals. Tot i que el seu paper en la mediació de conflictes s'ha reduït després de la Guerra Freda, Suècia continua sent activa en la recerca de solucions per a diferents conflictes. L'adhesió a la UE i, més recentment, a l'OTAN, ha limitat (o impedit) el paper de Suècia com a gran mediador entre la Unió Soviètica i els Estats Units.
2. **Aposta per reforçar el rol i aportacions de la societat civil, autoritats locals o regionals en l'impuls d'iniciatives de pau.** La col·laboració activa entre els instituts de pau suecs, les ONG i el ministeri d'Afers Exteriors facilita que Suècia sigui considerat un espai segur per celebrar seminaris, conferències,

30 Bjereld, Ulf. "Critic or Mediator? Sweden in World Politics, 1945-90". *Journal of Peace Research*, Vol. 32, No. 1, 1995, p. 23-35.

31 Swedish Ministry for Foreign Affairs. *Strategy for Sustainable Peace*, 2017.

32 Simons, Greg; Manoylo, Andrey; Trunov, Philipp. "Sweden and the NATO debate: views from Sweden and Russia". *Global Affairs*, 5:4-5, 2019. p. 335-345.

reunions d'autoritats locals i societat civil que serveixen per avançar en la agenda de pau. Aquestes accions reforcen la imatge internacional de pau del país.

3. **Aposta per l'AOD.** Segons dades de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) la proporció del producte interior brut suec destinat a la cooperació al desenvolupament el 2021³³ va ser del 0,92%, just per darrere de Noruega i Luxemburg. La cooperació sueca al desenvolupament està molt explícitament vinculada a la promoció de la pau. El ministeri d'Afers Exteriors va desenvolupar l'any 2017 una "Estratègia per a una pau sostenible". La promoció de la pau també és una part important del mandat de l'Agència Sueca de Desenvolupament Internacional (SIDA), que gestiona al voltant del 50% del pressupost de desenvolupament de Suècia.
4. **Aposta pel multilateralisme i el dret internacional.** Suècia defensa el multilateralisme i el respecte pel dret internacional com a eines per garantir la pau i la seguretat. Actua com a membre actiu de les Nacions Unides, participant en operacions de manteniment de la pau i donant suport als esforços de l'ONU en operacions civils de gestió de crisi. El país promou també normes relacionades amb la resolució pacífica de conflictes i la participació de les dones en els processos de pau.
5. **Aposta pel desarmament i la no proliferació nuclear.**³⁴ En el passat, Suècia va ser una ferma defensora del desarmament nuclear. Arran de la seva recent adhesió a l'OTAN aquests esforços s'han vist frenats.
6. **Defensa del vincle entre el clima i la pau i la seguretat internacionals.**³⁵ Suècia és un dels estats que més defensen analitzar i respondre a la interrelació entre clima i seguretat. El tret més característic al respecte és l'"Stockholm Hub on Environment, Climate and Security".
7. **Prestigi en recerca.** El país compta amb diverses institucions especialitzades en investigació i educació sobre conflictes i pau: a part del Swedish International Peace Research Institute (SIPRI) que organitza anualment l'Stockholm Forum for Peace and Development, hi ha el Departament d'Investigació de Pau i Conflictes de

33 Tot i no disposar de dades oficials, l'actual executiu suec, amb presència de l'extrema dreta, sembla haver invertit aquesta aposta política.

34 World Bank: Arms exports (SIPRI trend indicator values) - Sweden, Stockholm International Peace Research Institute, Arms Transfers Programme.

35 Dodds, Felix; Pippard, Tim (eds.). *Human and Environmental Security: An Agenda for Change*. Routledge, 2005.

la Universitat d'Uppsala, el Departament d'Estudis Polítics Globals de la Universitat de Malmö i el Departament de Ciència Política de la Universitat de Lund, que s'han unit a la xarxa estatal *Peace Research*.

PRINCIPALS ACTORS DE LA POLÍTICA DE PAU

Diversos actors governamentals tenen un paper important en la política de pau sueca. En destaca el ministeri d'Afers Exteriors, responsable de la política exterior i de desenvolupament, dins del qual hi ha el Departament de Política de l'ONU, Conflictes i Assumptes Humanitaris com a responsable de la prevenció, resolució i construcció de pau. També destaca l'Institut Suec de Diàleg per a l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica en la promoció de la pau a la regió MENA i l'Agència Sueca de Desenvolupament Internacional (SIDA). L'Acadèmia Folke Bernadotte és una agència governamental dedicada a la promoció de la pau en diverses àrees d'expertesa.

Suècia també compta amb un fort sector d'ONG que treballen en la construcció de pau, com ara la Swedish Fellowship of Reconciliation i *Kvinna till Kvinna*. El *Riksdag*, el parlament suec, exerceix un control i una influència important en la política de pau: autoritza el pressupost per a la cooperació al desenvolupament i té un debat anual sobre política exterior. Centres de recerca com el SIPRI també han sorgit com a iniciativa del parlament suec.

CONCLUSIONS: EFICÀCIA I CRÍTIQUES A LA POLÍTICA DE PAU

L'eficàcia de la política de pau sueca se sustenta en un ampli suport intern per les seves iniciatives de promoció de la pau. El Partit Socialdemòcrata, en particular, defensa una política exterior sueca amb un fort component normatiu per honrar el llegat de l'antic primer ministre, Olof Palme. Tot i això, fins ara Suècia segueix una política exterior amb una clara dimensió de pau independentment de la composició política del govern. En termes d'eficàcia, també cal destacar que es valora molt positivament l'efectivitat de les iniciatives sueques de promoció de la pau. Suècia té avantatges en aquest àmbit, com una llarga tradició de negociació de pau i una política exterior reconeguda internacionalment. Els informes recents sobre les iniciatives sueques de promoció de la pau mostren resultats positius³⁶. L'Acadèmia Folke Bernadotte ha contribuït eficaçment als objectius de les operacions de manteniment de la pau i ha augmentat la participació de dones, homes i joves en els processos de pau.

36 Nissen, Ada. "A Historical View on the Nordic "Peace Brand". Norway and Sweden: Partners and Competitors in Peace". De Bengy Puyvallée, Antoine; Bjørkdahl, Kristian (eds.). *Do-Gooders at the End of Aid: Scandinavian Humanitarianism in the Twenty-First Century*. Cambridge University Press, 2021. p. 80-100.

No obstant això, l'impacte a l'àmbit institucional ha estat limitat. Un informe sobre el suport de l'agència SIDA (Swedish International Development Cooperation Agency) a la consolidació de la pau en zones de conflicte indica que ha millorat la posició de les dones, però no aborda eficaçment les causes profundes dels conflictes.

Com a contrapunt, Suècia ha estat criticada per manca de coherència en la seva dimensió de pau. S'ha posat l'accent, especialment, en les exportacions d'armes, que entren en conflicte amb la seva imatge de nació de pau. Tot i això, en els últims anys s'han implementat regulacions per tenir en compte els drets humans i la violència de gènere en la venda d'armament. Així mateix, Suècia ha participat en operacions militars dirigides per l'OTAN i la Unió Europea, justificant-les per motius normatius i respecte al dret internacional. Tot i les crítiques, aquestes operacions tenen el suport de la majoria del parlament.

Recentment, Suècia s'ha unit a l'OTAN –sense permetre bases permanents al seu territori- amb un ampli suport polític. La pertinença a l'organització atlàntica no posarà fi a l'orientació de pau de Suècia, però podria limitar la capacitat de crítica als EUA i el desarmament nuclear³⁷. Alhora, aquest 2023 s'ha anunciat una reducció del 40% del pressupost dedicat a la promoció de la pau i amb el nou govern el país són previsibles les retallades pressupostàries a l'Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament. El nou executiu, escollit a les urnes el setembre de 2022, està format per una coalició de dretes que compta amb el suport dels Demòcrates de Suècia, un partit amb arrels neonazis que ha criticat la despesa en desenvolupament internacional.

37 El Centre de Pau i Conflictes de la Universitat d'Uppsala acaba de crear l'Alva-Myrdal Centum, un centre pel desarmament nuclear.

4.3. SUÏSSA

La Confederació Suïssa té una llarga tradició de neutralitat -que la porta a actuar com a mediatrice en conflictes internacionals- i una política de pau activa. La promoció de la pau està consagrada a la constitució i és un dels objectius de la política exterior suïssa, juntament amb la protecció de la independència, els drets humans i la conservació dels recursos naturals. Els orígens de l'orientació pacífica de Suïssa es basen en (1) la política interna de consens i pacificació per afrontar les divisions religioses, lingüístiques i socioeconòmiques de la confederació; (2) la neutralitat; i (3) la posició com a petit país envoltat de grans potències. La neutralitat ha estat clau per mantenir-se al marge de les dues guerres mundials i preservar l'estabilitat interna. Després de la Segona Guerra Mundial, Suïssa va fer una interpretació més activa del concepte de neutralitat, vinculant-lo amb la solidaritat i la responsabilitat internacional. Les motivacions de Suïssa també es basen en els interessos econòmics i el pragmatisme³⁸. La promoció de la pau es basa en la premissa dels beneficis econòmics, ja que un sistema internacional pacífic afavoreix el comerç i la cooperació. Això s'aplica també a la cooperació al desenvolupament, que s'alinea amb l'ambició de crear noves oportunitats de mercat i millorar la influència en organismes multilaterals.

PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

- 1 **Compromís amb la neutralitat.** Suïssa és reconeguda internacionalment pel seu compromís amb la neutralitat en els conflictes internacionals. Manté una política de no intervenció militar i ha actuat com a mediatrice en diversos conflictes, com ara els de Bòsnia i Hercegovina, Kosovo i Sud-àfrica.
2. **Els “bons serveis”, el “poder protector” i els “bons oficis”³⁹.** Suïssa presta els anomenats “bons serveis” a altres estats. Quan els estats suspeneixen les seves relacions diplomàtiques a causa d'una disputa o conflicte obert, un tercer estat, sovint neutral, pot actuar com a “poder protector” i representar els interessos d'un país davant l'altre assumint part de les activitats consulars i diplomàtiques d'una o de les dues parts implicades en territori hostil. Suïssa també ofereix serveis de mediació activa de conflictes i dona suport i facilita el diàleg entre les parts. La dimensió creixent intraestatal dels conflictes actuals ha augmentat la demanda d'aquests serveis.

38 Graf, Andreas; Lanz, David. “Conclusions: Switzerland as a paradigmatic case of small-state peace policy?”, *Swiss Political Science Review* 19:3, 2013, p. 410-424.

39 Lanz, David; Pring, Jamie; von Burg, Corinne; Zeller, Mathias. *Understanding Mediation Support Structure*, Swisspeace report, 2017.

3. **Diplomàcia multilateral.** Suïssa posa un èmfasi important en la diplomàcia multilateral i en el sistema de les Nacions Unides com a mitjà per promoure la pau i la resolució de conflictes.
4. **Estat amfitrió de conferències, converses de pau i acollida d'organitzacions internacionals.** La ciutat de Ginebra és un important centre polític on s'ubiquen les oficines de les Nacions Unides, el Comitè Internacional de la Creu Roja (CICR), l'Organització Mundial de la Salut (OMS), l'Organització Mundial del Comerç (OMC), la Conferència de Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD) i l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE). Aquesta funció de pols polític ha estat possible gràcies a la posició neutral del país helvètic, l'estabilitat política, la geografia central i la bona infraestructura.
5. **Cooperació internacional**⁴⁰. Suïssa té una llarga tradició de cooperació internacional en matèria de pau, desenvolupament i ajuda humanitària. A través de l'Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació (COSUDE), el país dedica el 0,51% del seu producte interior brut a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament.
6. **Importància de la investigació.** La Confederació Helvètica inverteix molts recursos en la realització d'una investigació exhaustiva i fonamental sobre la promoció de la pau i les causes dels conflictes armats. Diverses institucions de recerca suïsses ofereixen persones expertes qualificades que, a més de realitzar investigacions teòriques, ocupen llocs de treball al ministeri d'Afers Exteriors, s'envien com a experts adscrits a l'ONU i a d'altres institucions internacionals, o utilitzen els seus coneixements pràctics com a entrenadors o socis en investigació sobre construcció de la pau.

PRINCIPALS ACTORS DE LA POLÍTICA DE PAU

La política de pau suïssa es caracteritza per l'especialització i professionalització, amb diversos actors clau que exerceixen un paper rellevant en aquest àmbit:

1. **Ministeri d'Afers Exteriors (DFAE).** És l'actor central de la política orientada a la pau, i està encarregat de la seva implementació i de la posada en pràctica de l'estratègia política del ministre. El DFAE disposa del Departament de Pau i Drets Humans

40 Per a més informació vegeu [aquesta pàgina](#).

(PHRD), que gestiona prioritats polítiques i seccions temàtiques i geogràfiques per promoure la pau.

2. L'Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació (SDC). És la responsable de la coordinació global de la cooperació al desenvolupament i de l'ajuda humanitària. La SDC també té un paper rellevant en la promoció de la pau internacional, així com en la reducció de la pobresa, la promoció dels drets humans i la protecció dels recursos naturals.
3. Els ajuntaments de Ginebra i Basilea. Ginebra és reconeguda com a lloc de trobada i ciutat amfitriona d'importants reunions i conferències internacionals, mentre que Basilea s'està consolidant com una ciutat internacional de pau. Les dues ciutats són actives en iniciatives com "Alcaldes i Alcaldesses per la Pau" i juguen un paper clau en la promoció de la pau i el desarmament nuclear. Des de l'any 2013, Ginebra acull "La Maison de la Paix", impulsada per l'Institut d'Alts Estudis Internacionals i de Desenvolupament, que acull algunes de les principals institucions i associacions orientades a la pau: SwissPeace, el Centre Internacional de Desminatge Humanitari de Ginebra (GICHD), el Centre de Política de Seguretat de Ginebra (GCSP) i el Centre de Ginebra per a la Governança del Sector de Seguretat (DCAF) dedicat a la promoció civil de la pau, la seguretat i el desenvolupament.
4. Organitzacions No Governamentals: Suïssa compta amb una àmplia xarxa d'ONG locals i internacionals que treballen en el camp de la promoció de la pau. Exemples notables inclouen Càritas Suïssa, Brigades Internacionals de Pau (PBI), *Peace Watch Switzerland* (PWS), la plataforma KOFF, que reuneix el moviment per la pau i entitats institucionals, i *Swissaid*, entre d'altres⁴¹.

CONCLUSIONS

La política de pau de Suïssa té un ampli suport tant de la ciutadania com dels responsables polítics. Tot i això, hi ha discrepàncies sobre la interpretació concreta del concepte de neutralitat que sustenta aquesta política. Hi ha un debat entre una interpretació més realista, que defensa l'abstinència estricta de conflictes internacionals, i una de més idealista, que permet condemnar els actes de guerra i utilitzar sancions en casos de violació del dret internacional o dels drets humans. A més, hi ha crítiques a l'exportació d'armes suïsses a altres països,

41 Fins al 2017, va ser també la seu central de l'*International Peace Bureau* (IPB).

malgrat la seva política de promoció de pau. També s'ha qüestionat l'eficàcia de la cooperació suïssa al desenvolupament i s'ha assenyalat el caràcter tecnocràtic de la política de pau, amb poca participació del parlament o poc debat públic al voltant de les iniciatives que s'impulsen. Això planteja la qüestió de si Suïssa oscil·la entre una nació de pau realista i pragmàtica a una de pau idealista. Les diferents interpretacions de la neutralitat i l'enfrontament polític entre elles determinaran la direcció futura de la política de pau helvètica.

4.4. ALEMANYA

Després de les experiències traumàtiques de les dues guerres mundials i el protagonisme en la Segona Guerra Mundial, Alemanya ha evolucionat cap a una nació que promou una política exterior orientada a la pau. Els orígens i les motivacions d'aquesta política es deriven de diversos factors històrics, polítics i culturals que han influït en la mentalitat alemanya i en la seva percepció dels conflictes internacionals⁴².

Els orígens d'aquesta política es remunten a les conseqüències devastadores de la Segona Guerra Mundial. Alemanya va quedar dividida en dos estats: la República Federal d'Alemanya a l'oest i la República Democràtica Alemanya a l'est. La reconstrucció i la reconciliació van ser prioritats per al poble alemany i l'adopció d'una política exterior orientada a la pau era una manera de distanciar-se del passat bel·licós, fer front a la divisió del món en dos blocs ideològics i recuperar la confiança de la comunitat internacional. Després de la reunificació de l'Est i l'Oest el 1990, Alemanya es va enfrontar al repte de reconciliar dues cultures polítiques i valors diferents. La integració pacífica de l'Est i l'Oest es va convertir en un objectiu important i la promoció de la pau va ser un mitjà per construir ponts i superar les divisions internes. La seva política exterior és reflex d'aquests valors.

A més de les consideracions històriques i geopolítiques, hi ha factors culturals i valors que han influït en la promoció d'una política exterior orientada a la pau. Alemanya té una llarga tradició intel·lectual i filosòfica que valora la pau i l'harmonia social. El pensament de filòsofs com Immanuel Kant, amb la seva idea de la pau perpètua⁴³, ha tingut una influència duradora en la percepció alemanya de la política internacional.

PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

1. **Diplomàcia i resolució pacífica de conflictes.** Alemanya defensa la diplomàcia com a mitjà preferent per resoldre les disputes internacionals. Promou la negociació, la mediació i la participació en fòrums internacionals per abordar les diferències i buscar solucions pacífiques. Així mateix, té una creença ferma en el multilateralisme i en la cooperació internacional com a fonaments per a la pau i l'estabilitat. Busca treballar de la mà amb altres nacions, organitzacions internacionals com les Nacions Unides, la Unió Europea o l'OTAN, per aconseguir consensos i abordar els reptes globals.

42 Federal Government of Germany. *Guidelines on Preventing Crises, Resolving Conflicts, Building Peace*, 2017.

43 En castellà, l'última versió és Kant, Immanuel. *La paz perpetua*. Alianza, 2016.

2. **Control d'armament i no proliferació nuclear.** Alemanya promou polítiques de control d'armament i desarmament, especialment en l'àmbit nuclear. S'ha compromès amb el Tractat de No-Proliferació Nuclear i defensa la reducció de les armes nuclears i el tancament de les centrals nuclears.
3. **Aposta per l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD).** Segons les dades de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), Alemanya és un dels principals donants d'AOD del món. El 2021, Alemanya va augmentar encara més l'aportació i hi va destinar aproximadament 27.600 milions de dòlars, cosa que representa aproximadament el 0,77% del seu PIB.
4. **Estratègia interdepartamental de pau.** L'any 2017 el govern alemany es va dotar d'una Estratègia Interdepartamental de Prevenció de Crisis, Resolució de Conflictes i Construcció de Pau. Aquesta estratègia defineix el compromís per part del govern federal de donar sempre prioritat als instruments civils i a l'objectiu de prevenció. Identificar i desactivar conflictes abans que es desencadenin hauria de ser el focus d'una política exterior responsable.
5. **Participació en missions de manteniment de la pau.** Són diverses les vies per participar en aquest tipus d'estructures: mitjançant els exercicis de mediació, a través del tractament i gestió de la memòria o a través de la reforma del sector de la seguretat. Les missions de combat segueixen sent l'últim recurs per al govern alemany. El 2016, Alemanya contribuïa amb un 1% del personal de totes les missions de Nacions Unides i en poc més d'un 6% al pressupost de manteniment de la pau del propi organisme. Part d'aquesta contribució ve del *Center for International Peace Operations*, que manté una borsa de més de 150 experts civils i prop de 300 observadors electorals per a missions de l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE).
6. **Programa de Servei Civil de Pau *Ziviler Friedensdienst*.** Aquesta és una de les experiències més innovadores i avançades entre les iniciatives de la societat civil dedicades a la construcció de pau. Aquest programa s'inicia arrel de les guerres a Iugoslàvia a mitjats dels anys 90, impulsat per una àmplia coalició d'organitzacions del moviment pacifista alemany. És un clar exemple d'iniciativa conjunta de l'administració i la societat civil, d'unificació d'aproximacions de caire governamental i no governamental per a la promoció de la pau, alhora que assegura la formació de personal i desplegament d'actors civils en conflicte que fan tasques de prevenció de crisis, resolució de conflictes i construcció de pau. Fins a tres-cents profes-

sionals qualificats treballaven ja al 2006 en més de quaranta països en activitats tan diverses com l'assistència en traumes psicosocials per l'impacte de la guerra, la reintegració de menors associats a grups armats o la protecció de defensors i defensores dels drets humans. Aquests serveis estan especialment compromesos en les aproximacions procedents des de la societat civil, i fomenten la participació en processos polítics, la reconstrucció o la reconciliació.

PRINCIPALS ACTORS DE LA POLÍTICA DE PAU

El govern federal alemany és un dels principals actors de les polítiques de pau del país i té la responsabilitat de formular i implementar polítiques de pau a àmbit nacional i internacional. El ministeri d'Afers Estrangers és un actor clau en la conducció de les relacions exteriors i l'abordatge de les qüestions de pau. La implicació del govern federal en les crisis i els conflictes és una tasca interministerial que ofereix una aproximació integral, més enllà dels esforços concertats de les polítiques exteriors, de desenvolupament i de seguretat. Les aportacions alineades internacionalment de la justícia, l'educació, el medi ambient, la salut, el benestar social, la migració, la cultura, l'economia, l'alimentació, la igualtat de gènere i les polítiques comercials són igualment importants.

Les ONG juguen un paper cabdal en les polítiques de pau d'Alemanya, generen recerca, identifiquen actors locals que poden treballar per la pau i acullen i impulsen conferències de pau en territori alemany. Resulta especialment rellevant la plataforma *Zivile Konflikt Bairbetung*, que aplega entitats de pau. Aquestes ONG es beneficien d'una ajuda important i creixent per part del govern.

Alemanya destaca per promoure les intervencions civils en conflicte i, en aquest àmbit, un actor central són els Serveis Civils de Pau, organitzacions pioneres.

QUÈ SÓN ELS SERVEIS CIVILS DE PAU?

Els serveis civils de pau són organitzacions promogudes per associacions civils i/o per institucions oficials que tenen com a finalitat crear equips estables d'intervenció civil en conflictes armats o en zones en crisi. A través de l'aplicació de manera efectiva i no partidista d'estratègies provades de noviolència, contribueixen a la protecció dels drets humans, a la reducció de la violència i a la creació de les condicions per a una resolució justa i pacífica dels conflictes. Els equips estan formats per persones

amb experiència i formació en els diferents camps de la prevenció i transformació de conflictes violents i en la construcció de pau⁴⁴.

La seva missió principal radica en oferir una alternativa a les intervencions militars que contribueixi a portar una pau justa i sostenible, a partir de mètodes i estratègies de noviolència eficaços. Accions per a prevenir la mort i la destrucció, protegir els drets humans i crear les condicions adequades perquè els grups locals i externs, que treballen per la pau, forcin l'obertura del diàleg, busquin una solució pacífica als conflictes i puguin fer-ho de manera segura.

Les activitats que desenvolupen els serveis civils de pau en una intervenció són múltiples i variades, fet que justifica la necessitat de persones formades i amb experiència, procedents de molts camps professionals, amb coneixements en transformació de conflictes, seguretat humana, desmobilització i reinserció, defensa dels drets humans i les seves defensores, democratització i processos electorals, administració civil, mitjans de comunicació, sistema judicial, i acompanyament a la societat civil.

Diversos països europeus han creat -o estan en procés de creació- de Serveis Civils de Pau per tal de millorar la pròpia capacitat de reclutar, formar i desplegar personal civil. D'altres s'han centrat en personal disponible en cas d'emergència o en programes de formació. En destaquen:

- **Alemanya** (des de 1999): El Servei Civil de Pau *Ziviler Friedensdienst* és l'experiència més innovadora i avançada entre les iniciatives de la societat civil dedicades a la construcció de pau.
- **Itàlia** (des de 1999): Experiència aplicada durant la guerra dels Balcans, en què el govern va donar suport al desplegament d'activistes voluntaris sobre el terreny per tal que realitzessin activitats de prevenció i reducció de la violència. L'entitat que va coordinar el desplegament va ser Berretti Bianchi (Cascos Blancs).
- **Noruega** (des de 1991): Amb inspiració del Servei Civil de Pau alemany, la societat civil es va organitzar per reclamar un Servei Civil de Pau a partir de la primera guerra del Golf.

44 Campos, Rubén. *Un servei civil no violent: viabilitat i característiques. Una anàlisi comparada*, Informe ICIP 01/2010, Institut Català Internacional per la Pau, 2010.

- **Suècia** (des de 1994): La societat civil que promou el Servei Civil de Pau a Suècia va rebre finançament per realitzar un estudi de viabilitat sobre l'oportunitat d'iniciar un programa.
- **França** (des de 1995): A través de l'organització *Mouvement pour une alternative nonviolente*, l'Estat francès va finançar el desplegament d'un Servei Civil de Pau pilot a Kosovo.

CONCLUSIONS

La política de pau d'Alemanya té un cert reconeixement per diverses raons. En primer lloc, s'ha reconegut la seva voluntat de donar prioritat als instruments civils i de treballar per la prevenció de crisis. Alemanya ha mostrat un compromís clar amb la diplomàcia i la mediació com a mitjans per resoldre conflictes sense recórrer a missions de combat. A més, cal destacar l'enfocament integral de les polítiques de pau alemanyes, que tenen en compte no només l'aspecte militar, sinó també altres àmbits com el desenvolupament, els drets humans, l'ajuda humanitària i la justícia social. Alemanya és un actor actiu en el suport a l'AOD i en la promoció dels drets humans.

No obstant això, les polítiques de pau alemanyes també han rebut crítiques. Algunes veus argumenten que Alemanya podria fer més per prevenir conflictes i abordar-ne les causes profundes, en lloc de centrar-se en les operacions militars com a última opció. Es critica la venda d'armes a països en conflicte, ja que pot contradir els objectius de pau i estabilitat. Com ja hem comentat, és una crítica comuna en tots els estudis de cas analitzats.

A més, s'assenyala una manca de coherència entre les polítiques de pau i altres àmbits de la política exterior, com el comerç. Algunes veus crítiques argumenten que Alemanya hauria de revisar els acords comercials amb països que violen els drets humans o que estan involucrats en conflictes.

ARQUITECTURA INTERDEPARTAMENTAL EN LES POLÍTIQUES DE PAU

Davant la creixent necessitat de treball en xarxa i de les aproximacions interseccionals, es fa necessari remarcar de bones pràctiques de polítiques interdepartamentals en matèria de construcció de pau, ja sigui per la formació de consorcis amb objectius comuns, com per l'estructura governamental per emprendre les polítiques. Tot seguit es referencien exemples que trobem a Suècia i a Alemanya.

A **Suècia** un dels principals impulsos en xarxa ve marcat per la urgent necessitat de combatre l'emergència climàtica. Així, el 2018 va néixer l'*Stockholm Hub on Environment, Climate and Security*, una plataforma de col·laboració entre quatre institucions de recerca punteres al país que treballen tant en seguretat com en el canvi climàtic: L'*Stockholm Environment Institute*, l'*Stockholm International Water Institute*, l'*Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI)*; i l'*Stockholm Resilience Centre*. Aquest consorci vol oferir recerca i anàlisi a àmbit nacional i internacional per afrontar els riscos del canvi climàtic sota la perspectiva de la seguretat humana, la pau i el desenvolupament sostenible.

A **Alemanya**, per la seva banda, l'acció en xarxa ve determinada per un ampli consorci públic-privat. Aquest tipus de cooperació es va reflectir ja al 2004 amb el Pla d'acció per a la prevenció de crisis civils, resolució de conflictes i construcció de pau.⁴⁵ D'aquest Pla d'acció en va sorgir el 2005 el Grup Assessor per a la Prevenció de Crisis Civils, el qual contribuïa al grup interministerial per al mateix propòsit. Aquest grup està compost per una àmplia varietat d'actors de la societat civil: des de les organitzacions del tercer sector, fins a *think tanks* i sindicats, entre molts altres. Entre les seves funcions, hi ha les d'assessorar els diversos departaments implicats, aportar contribucions conceptuals, aportar els seus propis informes d'anàlisi de conflictes i alerta primerenca, així com actuar com a interlocutor entre els actors no governamentals per tal d'involucrar-los en la seva acció. Amb el temps, s'ha comprovat el seu valor afegit i el seu contrapunt constructiu i crític tant per a la implantació del Pla d'Acció com per l'evolució conceptual dels diversos departaments. No obstant, cal esmentar la manca de claredat del seu mandat i les capacitats limitades d'aquest grup, cosa que fa que la cooperació constructiva encara segueixi sent un repte important.

45 Hennig, Ortwin; Elges, Reinhold. "German Action Plan: Civilian Crisis Prevention, Conflict Resolution and Peace Consolidation — A Reconceptualization of Security". Brauch et al. *Globalization and Environmental Challenges*. Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace, vol 3. Springer, Berlin, Heidelberg, 2008.

Una altra plataforma destacada del cas d'Alemanya és el Grup de Treball de Pau i Desenvolupament, una associació d'instituts acadèmics, organitzacions religioses, xarxes de la societat civil, fundacions polítiques i institucions governamentals. Entès com un actor facilitador de diàleg entre diversos actors en matèria de prevenció de crisi i construcció de pau, la seva principal funció és la de proveir d'expertesa professional a través de la seva multiplicitat d'actors, procedents tant de la vessant teòrica com de la més pràctica. Aquest grup disposa de múltiples aproximacions, així com diverses estructures d'associació, experiències i competències.

4.5. QUADRE DELS PAÏSOS IDENTIFICATS

	NORUEGA	SUÈCIA	SUISSA	ALEMANYA
ELEMENTS EN COMÚ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aposta pel desarmament i la no proliferació, la mediació en conflictes internacionals, la diplomàcia i resolució pacífica de conflictes. ▪ Aposta per l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) i per un ecosistema d'instituts de recerca i ONG ▪ Prestigi en matèria educativa i de recerca ▪ Aposta pel multilateralisme i el dret internacional ▪ Amfitrions de conferències, converses de pau i acollida d'organitzacions internacionals ▪ Crítiques a la manca de coherència entre les polítiques de pau i altres àmbits de la política exterior, com el comerç o la venda d'armes 			
PRINCIPALS ACTORS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministeri d'Afers Exteriors, amb una secció especial per a la Pau i la Reconciliació ▪ ONG ▪ Institucions de recerca 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministeri d'Afers Exteriors, amb el Departament de Política de l'ONU, Conflictes i Assumptes Humanitaris ▪ Institut Suec de Diàleg per a l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica (SIDA) ▪ Acadèmia Folke Bernadotte ▪ Fort sector d'ONG, com ara la <i>Swedish Fellowship of Reconciliation</i> i <i>Kvinna till Kvinna</i> ▪ Parlament (Riksdag) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministeri d'Afers Exteriors ▪ Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació ▪ Ajuntaments de Ginebra i Basilea ▪ ONG 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Govern Federal ▪ Ministeri d'Afers Estrangers ▪ ONG ▪ Serveis Civils de Pau
ELEMENTS DISTINTIUS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ampli suport intern, també per la dependència de les ONG i el govern en la seva implantació ▪ Incoherència en les polítiques perquè les operacions militars exteriors no s'ajusten a la imatge de nació de pau ▪ Oslo com a ciutat de pau (Premis Nobel) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ampli suport intern ▪ Defensa del vincle entre el clima i la pau i la seguretat internacionals 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ampli suport de la ciutadania i l'esfera política amb discrepàncies sobre la interpretació concreta del concepte de neutralitat que sustenta aquesta política (crítiques a l'exportació d'armes). ▪ Qüestionament de l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament, amb un caràcter altament tecnocràtic de la política de pau i amb escassa participació democràtica ▪ Els "bons serveis", el "poder protector" i els "bons oficis" 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voluntat de donar prioritat als instruments civils i de treballar per la prevenció de crisis ▪ Enfocament integral de les polítiques de pau, amb una estratègia i arquitectura interdepartamental de pau ▪ Impuls dels Serveis Civils de Pau

5

ESTUDI DE CASOS DE REGIONS

5.1. PAÍS DE GAL·LES, REGNE UNIT

L'orientació a la pau de l'autonomia de Gal·les té una trajectòria que es remunta fins a cent anys enrere. Durant el període de 1900 a 1945, pacifistes gal·lesos com David Lloyd George, que posteriorment va ser primer ministre del Regne Unit, treballaven per promoure la pau i l'antimilitarisme dins i fora de Gal·les. Tot i això, en aquell moment, les activitats pacifistes eren limitades: publicar articles a la premsa, organitzar manifestacions i expressar crítiques a les activitats militars britàniques, com la guerra dels Bòers. En aquella època, Gal·les va començar a prendre consciència de les accions pacifistes i les va incorporar com a part integral de la seva identitat cultural i nacionalista. Les accions de pau, com la petició i el missatge de pau, es consideren punt de partida del moviment per la pau a Gal·les.

Durant les dècades dels 50 i 60 del segle passat, Gal·les va utilitzar aquestes activitats pacifistes per reforçar el nacionalisme gal·lès i distanciar-se de la política exterior britànica. El país va projectar una imatge d'independència i pau, i es va diferenciar de Londres en la qüestió del desarmament nuclear principalment.

Avui en dia, la política de pau de Gal·les es basa en l'altruisme i en la contribució a un món millor, minimitzant els impactes negatius i fomentant la cooperació al desenvolupament, el clima i el desenvolupament sostenible. Aquesta motivació també es reflecteix en la legislació sobre les futures generacions.

ACTORS, PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

1. ***The Well-Being of Future Generations Act 2015***. Llei que insta les administracions públiques del país a pensar en l'impacte a llarg termini de les seves decisions, a treballar millor amb la ciutadania i les comunitats, i a prevenir grans reptes com són la pobresa, les desigualtats a nivell d'accés a la sanitat i el canvi climàtic. La llei vol promoure el desenvolupament econòmic sostenible, la justícia i la igualtat. Les accions que es duen a terme, més enllà de la incidència i l'assistència a les administracions sobre serveis públics i els objectius de benestar abans mencionats, se centren en consolidar una acadèmia de formació, desenvolupar un pla d'acció internacional o cercar sinèrgies amb el sector privat del país.
2. **L'existència d'una societat civil compromesa amb la pau**. Actualment, com a part del Regne Unit, Gal·les no té una política pròpia d'ajuda al desenvolupament.

És el govern del Regne Unit qui gestiona l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) a través del Departament d'Ajuda Internacional. L'acció exterior per la pau de Gal·les es basa principalment en les activitats que porten a terme les ONG, que actuen amb fons limitats de l'autonomia gal·lesa. Destaca, entre la societat civil, el paper de l'Institut de Pau de Gal·les, l'*Academi Heddwch Cymru*.

- 3. Iniciatives educatives.** Arran del Brexit i de la finalització del programa Erasmus, el País de Gal·les ha iniciat el seu propi programa d'intercanvi d'estudiants anomenat *Taith*, que ofereix intercanvis a Lesotho, Uganda i Namíbia, entre d'altres, i busca fomentar una mirada de pau i de justícia global entre els estudiants. El govern ha posat a disposició setanta-cinc milions d'euros per a aquesta estratègia fins al 2026. En la seva acció interior de pau, el focus se centra en l'educació, tant primària com secundària. També existeix el programa d'escoles de pau, una estructura per donar suport als centres educatius en el desenvolupament de la cultura de pau de manera intercurricular, a través de la promoció del pensament crític, les habilitats creatives i la resolució no violenta de conflictes. Aquesta iniciativa la promou el *Welsh Centre for International Affairs*, amb l'objectiu d'aplicar la pau i la cooperació en un sentit ampli en el currículum. Finalment, cal mencionar de nou l'*Academi Heddwch Cymru*, i la seva xarxa d'acadèmies de pau per promoure la tradició gal·lesa de pau i contribuir a una comunitat de personal investigador independent.
- 4. Projectes culturals.** El festival i concurs de música internacional *Llangollen Eisteddfod* es va fundar l'any 1943 per promoure la pau. L'esdeveniment, de sis dies de durada, agrupa fins a 50.000 persones i ha programat 5.000 actuacions de cinquanta països. Amb tot, la falta d'un conflicte específic dins del qual Gal·les pugui promoure la pau dificulta molt determinar l'impacte d'aquestes activitats.

CONCLUSIONS

La imatge de pau de Gal·les es basa en activitats pacifistes del passat⁴⁶. Els motors de la política de pau actual són el distanciament de la política britànica, el perfil internacional i l'altruisme. Gal·les té limitacions a l'hora d'emprendre polítiques de pau a causa de la manca de competències en política exterior i les estratègies internacionals tenen poc en compte els seus objectius de pau. La promoció de la pau es realitza en el context més ampli de la cooperació al desenvolupament i la lluita contra el canvi climàtic, així com mitjançant la

46 Morgan, Kenneth O. "Peace Movements in Wales, 1899 – 1945", *History Review = Cylchgrawn Hanes Cymru*, vol. 10, 1980.

legislació de les generacions futures. Gal·les dona suport a organitzacions i activitats de desenvolupament, especialment en temes com el canvi climàtic, l'educació i els projectes culturals. Gal·les encara ha de desenvolupar competències per desplegar una política de pau, tot i el suport intern de les organitzacions de pau i els diversos projectes en curs.

5.2. ESTATS DE HESSE I RIN DEL NORD-WESTFÀLIA, ALEMANYA

Els estats federats alemanys de Hesse i Rin del Nord-Westfàlia tenen competències d'acció exterior limitades i, tot i la presència d'institucions de pau, no desenvolupen una política concreta de pau. La seva implicació en la promoció de la pau es limita al suport financer a institucions de recerca i a projectes concrets. Les competències en política exterior pertanyen al govern federal i els estats federats hi col·laboren mitjançant terceres institucions. En el cas de Hesse i Rin del Nord-Westfàlia, les dues regions tenen les mateixes limitacions constitucionals i utilitzen les mateixes organitzacions federals per coordinar la política exterior. Tot i això, hi ha figures polítiques importants que han promogut la pau en aquestes regions. Gustav Heinemann i Johannes Rau, a Rin del Nord-Westfàlia, van defensar relacions pacífiques i van fundar institucions relacionades amb la pau. A Hesse, Albert Osswald, després de l'experiència a la Segona Guerra Mundial, va promoure la investigació i va fundar la *Hessische Stiftung Friedens- und Konfliktforschung* (HSFK) per estudiar els conflictes i la pau.

ACTORS, PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTIQUES

Rin del Nord-Westfàlia té un enfocament internacional orientat al comerç, però també dedica recursos a la cooperació al desenvolupament i reducció de la pobresa. Un dels projectes destacats és el *Konkreter Friedendienst*, que ofereix beques a jovent per a l'intercanvi cultural. També hi ha una cooperació important amb països d'Àfrica, especialment amb Ghana, on s'ha establert una clínica finançada pel govern de Rin del Nord-Westfàlia i el govern federal. També s'han realitzat intercanvis educatius i es promouen oportunitats comercials per a les empreses a l'Àfrica. Rin del Nord-Westfàlia també té un acord de cooperació amb Macedònia del Nord, amb un enfocament en la cooperació científica i educativa.

En destaca l'excel·lència en el camp de la investigació, amb un lloc destacat pel Centre Internacional d'Estudis de Conflictes de Bonn (BICC). Aquest centre es va crear originàriament per l'impuls de la reestructuració de l'estat un cop acabada la Guerra Freda. Actualment, s'organitza a través de tres grans departaments: armament i control d'armes; dinàmiques del conflicte violent; i la comprensió de la violència en els ordres socials.

L'estat de Rin del Nord-Westfàlia també es caracteritza per l'impuls de diversos premis:

- **Premi Hessischer Friedenspreis:** atorgat anualment des fa trenta anys a persones o organitzacions que han fet una contribució especial a la promoció de la pau internacional o s'han distingit en el camp de la recerca per la pau.
- **Premi Ernst-Otto-Czempiel-Preis:** destinat a la millor recerca post-doctoral internacional per la pau. Es va crear el 2008 i s'atorga cada dos anys.
- **Premi Heinemann de la pau:** centrat en premiar les activitats culturals a la promoció de la pau.

Hesse té un petit departament de cooperació al desenvolupament que se centra principalment en oferir places a les universitats i institucions educatives per als estudiants dels països en desenvolupament, i que està compromès amb els objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides. Hesse també participa en informes de pau alemanys i col·labora amb altres institucions de recerca per la pau.

L'acció interior de pau de l'estat de Hesse es caracteritza pel suport actiu de la producció de coneixement acadèmic sobre les causes i el flux dels conflictes. En destaca el *Peace Research Institute Frankfurt/Leibniz-Institut Hessische Stiftung Friedens-und Konfliktforschung* (PRIF-HSFK). La seva recerca actual se centra en cinc grans temes de seguretat internacional: institucions internacionals; política transnacional; conflictes interns i guerres; rol de la societat civil; i interdependències *glocals*⁴⁷. Més recentment, també s'ha afegit una orientació més local, que investiga la democràcia, el terrorisme i la radicalització interna.

La crítica més important de la intervenció de l'estat de Hesse, formulada principalment pels investigadors de la pau, és que, malgrat les col·laboracions existents, hi ha una necessitat més gran d'un diàleg estructural i continu amb els responsables polítics, especialment quan esclata una crisi que obliga a buscar solucions ràpides i específiques.

Hi ha diverses institucions que coordinen i implementen la política de pau en aquests dos estats. A Rin del Nord-Westfàlia destaca l'Institut per al Desenvolupament i la Pau (INEF) i la *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* (GIZ), que ajuda a coordinar projectes internacionals de desenvolupament. A Hesse, destaca el Centre Internacional d'Estudis de Conflictes de Bonn (BICC). A més, els informes de pau alemanys una compten amb la col·laboració entre diverses institucions de recerca per la pau, com l'HSFK, el BICC, l'IFSH

⁴⁷ Neologisme validat que fa referència a la combinació de factors globals i locals, utilitzat freqüentment en els àmbits de les relacions internacionals, l'economia o la cultura.

i l'INEF. Aquestes institucions participen en la publicació dels informes amb els objectius d'analitzar els conflictes violents contemporanis, les tendències en política exterior, seguretat i desenvolupament internacional, i formular recomanacions als responsables polítics. Aquests actors i institucions treballen per promoure la cooperació internacional, el desenvolupament sostenible, els drets humans i la recerca per la pau en els respectius estats federats.

5.3. EMÍLIA-ROMANYA, ITÀLIA

La regió de l'Emília-Romanya, al nord d'Itàlia, té una història complexa que ha influït en les polítiques de pau actuals. La regió té una pàgina fosca en la seva història: després de la Segona Guerra Mundial, les tropes de les SS van cometre atrocitats a gran escala a la regió muntanyosa de Monte Sole al voltant de Bolonya, coneguda com la “massacre de Marzabotto”. Aquest esdeveniment va marcar profundament la regió i va ser la base per posar èmfasi en una política orientada a la pau. La tragèdia va donar lloc a una identitat política compartida que valora valors humanistes bàsics com la pau, els drets humans i la democràcia. La regió, juntament amb altres regions centrals d'Itàlia, forma part del “cinturó vermell”, on els partits comunistes i postcomunistes han tingut una gran influència.

Malgrat les limitacions legals que tenen les regions italianes en política exterior, l'Emília-Romanya ha establert contactes diplomàtics amb altres països per promoure els interessos comercials regionals. No obstant això, aquestes activitats paradiplomàtiques no busquen la separació o l'autonomia, sinó propagar els valors democràtics i humanistes de la regió.

ACTORS, PILARS DE L'ORIENTACIÓ DE PAU I PRINCIPALS POLÍTQUES

El pilar de les polítiques de pau de l'Emília-Romanya és la “política de record” activa. És la commemoració dels fets de Monte Sole que va constituir la base per al desenvolupament de la política de pau a la regió. L'objectiu és utilitzar la memòria activa del passat en la construcció d'una nova identitat més universalista que tingui com a nucli el respecte a la democràcia i als drets humans. El responsable de fomentar aquesta política, i en general totes les accions de foment de la pau, és el govern regional, acompanyat per la tasca legislativa del Parlament emilià.

Un altre actor clau és l'Escola de Pau de Monte Sole, fundada el 2002, la qual centra els esforços en la pedagogia i l'educació per a la pau, amb l'organització de camps de pau anomenats “Pau a quatre veus”. La seva filosofia es basa en la normalització del conflicte com un element natural en l'ésser humà i la creença que aquests es poden transformar de manera creativa i no violenta. En el seu contingut curricular hi ha valors com l'empatia, l'obertura de la ment, la justícia i el respecte als drets de cada ésser humà. Aquests camps reuneixen joves de diferents indrets, especialment aquells afectats per conflictes, com Israel, Palestina, Itàlia, Alemanya i Kosovo. Els camps tenen com a objectiu promoure la reconciliació i l'aprenentatge de la transformació no violenta dels conflictes. Aquesta escola també

organitza tallers de pau amb delegacions d'altres països per a joves d'entre 15 i 18 anys. La regió també promou la pau a través d'una política activa de cooperació al desenvolupament descentralitzada, que se centra en àrees en conflicte i en situacions de guerra, com Palestina, el Sàhara Occidental, Chiapas (Mèxic), Mali o la República Democràtica del Congo. Aquesta política de cooperació al desenvolupament és implementada per ONG, així com per les províncies i municipis de la regió.

CONCLUSIONS

L'Emília-Romanya és un referent en el desenvolupament d'una proposta de cultura de pau a través de la política de memòria. En aquest sentit, prioritza l'impacte en les persones i la transformació individual enlloc d'assolir objectius de transformació més ambiciosos. L'escola de Pau de Monte Sole és un actor clau en aquesta política, i treballa sobre el trauma i la memòria per construir una nova identitat pacífica. S'estableix un diàleg profund sobre els efectes de la violència i es busca generar un impacte sostenible. A més, destaca l'aspecte humà en les relacions bilaterals i la cooperació descentralitzada, i facilita, per exemple, contactes entre israelians i palestins.

5.4. QUADRE DE LES REGIONS IDENTIFICADES

	GAL·LES	RIN DEL NORD-WESTFÀLIA	HESSE	EMÍLIA-ROMANYA
ELEMENTS EN COMÚ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intercanvis educatius i promoció d'oportunitats comercials ▪ Excel·lència en investigació i impuls de diversos premis de recerca ▪ Suport actiu a la producció de coneixement acadèmic 			
PRINCIPALS ACTORS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Govern regional ▪ Centres acadèmics i culturals ▪ ONG 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Govern regional ▪ Centres acadèmics ▪ ONG 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Govern regional, amb un departament de cooperació al desenvolupament ▪ Centres acadèmics 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Govern regional ▪ Centre educatiu per Escola de Pau de Monte Sole
ELEMENTS DISTINTIUS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Limitacions a causa de la manca de competències en política exterior ▪ <i>Well-Being Future Generations Act 2015</i> ▪ Societat civil compromesa amb la pau 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enfocament internacional orientat al comerç i recursos a la cooperació al desenvolupament i a la reducció de la pobresa ▪ Excessiva dependència de la política federal, si bé compta amb centres de recerca de molt prestigi internacional ▪ Participació en informes de pau alemanys i col·laboració amb altres institucions de recerca per la pau 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proposta de cultura de pau a través de la política de memòria, que prioritza l'impacte en les persones i la transformació individual ▪ Política activa de cooperació al desenvolupament descentralitzada

6

LA SOCIETAT CIVIL I LA CONSTRUCCIÓ DE PAU

“La participació efectiva de la societat civil és crucial per a la promoció de la pau, la prevenció de conflictes i la construcció de la pau sostenible. Les organitzacions de la societat civil juguen un paper fonamental en l’avenç de la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible. La seva implicació activa i el seu compromís són essencials per a una pau duradora basada en la inclusió, la igualtat i la participació de tots els membres de la societat.”⁴⁸

En tots els estudis de cas presentats en aquest informe s’ha identificat que la societat civil, ja sigui com a centres de recerca, centres educatius, ONG o associacions, juga un paper central tant en l’acció interior com exterior orientada a la pau. No és una dinàmica que es doni només en estats o regions amb una clara orientació a la pau: les organitzacions de la societat civil exerceixen un paper rellevant en tots els àmbits de la construcció de pau contemporània. En les darreres dècades, la comunitat internacional ha dedicat esforços substancials a construir i reforçar les capacitats dels actors de la societat civil, ha enfortit el seu potencial com a agents de pau i de canvi i n’ha reconegut el rol actiu. L’Assemblea General de les Nacions Unides ha adoptat diverses resolucions que subratllen el paper fonamental de la societat civil en la promoció de la pau i la seguretat, i insten els estats membres a fomentar-ne la participació en els processos de presa de decisions relacionats amb la pau i a crear un entorn propici per a la seva participació efectiva.

No obstant això, tot i les evidències que donen valor al rol de la societat civil, encara existeix un cert prejudici sobre la seva acció entre els responsables de l’elaboració de polítiques de pau i un cert desconeixement sobre la capacitat, el moment i les circumstàncies en que la societat civil pot exercir un paper de suport en la promoció de la pau. Amb l’objectiu d’aclarir aquest rol, ens proposem ara respondre a tres qüestions principals: Qui conforma la societat civil? Què pot aportar en la construcció de pau? Quines funcions tenen els actors de la societat civil en la prevenció de crisis?

QUI CONFORMA LA SOCIETAT CIVIL?

La societat civil s’entén com l’àmbit de la vida social que se situa entre l’Estat i el mercat i es caracteritza per la seva autonomia respecte a les institucions polítiques i econòmiques. L’acadèmica Nancy Fraser la defineix com “l’esfera pública on la ciutadania es troba i participa activament per discutir i resoldre les qüestions polítiques i socials que afecten la seva vida en comú. És l’espai on es construeix la solidaritat, es debaten les diferències i es busquen

⁴⁸ Informe del secretari general de les Nacions Unides sobre la Pau Sostenible per al Desenvolupament i l’Arquitectura de la Pau, 2018.

solucions justes per als problemes col·lectius⁴⁹. La societat civil inclou un conjunt gran i divers d'organitzacions que no estan impulsades exclusivament per interessos privats o econòmics, que estan organitzades de manera autònoma i que interactuen en l'esfera pública.

És possible delimitar les següents categories⁵⁰ -no exclusives- d'actors de la societat civil:

1. Grups d'interès especial (per exemple, sindicats; associacions professionals per a mestres, agricultors i periodistes; organitzacions de minories i de dones; i associacions de gent gran)
2. Organitzacions basades en la fe (per exemple, esglésies o associacions musulmanes)
3. Grups tradicionals i comunitaris (per exemple, grups de joves, consells d'avis i àvies, grups de dones i mares, i clubs d'oients de ràdio)
4. Investigadors i institucions de recerca (per exemple, *think tanks* locals i internacionals, universitats i persones investigadores individuals)
5. Organitzacions de prestació de serveis humanitaris o de desenvolupament (que inclouen organitzacions locals i internacionals, modernes i tradicionals o religioses, com ara ONG d'ajuda humanitària, esglésies o caritats islàmiques)
6. Organitzacions de drets humans i d'incidència política (que també es poden agrupar en grups d'interès especial)
7. ONG de resolució de conflictes i construcció de pau (que també poden ser organitzacions de defensa o de serveis de formació, segons el seu mandat)
8. Moviments socials i polítics (que poden prendre la forma de moviments públics de base àmplia al voltant d'una causa comuna, com les revolucions àrabs, o moviments a llarg termini, com els moviments de justícia climàtica o de polítiques feministes de pau)
9. Associacions empresarials (per exemple, associacions de persones empresàries o periodistes, independents de la part de negoci que busca benefici)

49 Fraser, Nancy. "Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy" *Public Space Reader*. Mitrašinović, Miodrag; Mehta, Vikas (eds.). Routledge, 2021.

50 Categories elaborades per Paffenholz, Thania; Spurr, Christoph: "A Comprehensive Analytical Framework" Paffenholz, Thania (ed), *Civil Society and Peacebuilding: A Critical Assessment*, Boulder: Lynne Rienner, 2010.

10. Xarxes (que generalment representen un nombre major d'organitzacions de qualsevol de les categories esmentades anteriorment, com una xarxa de consells religiosos o federació d'ONG)

És important destacar que la societat civil és un reflex de la societat més àmplia i, per tant, no sempre és la “bona societat” en qui es pot confiar per donar suport a la pau i la democratització.

QUÈ PODEN APORTAR ELS ACTORS DE LA SOCIETAT CIVIL EN LA CONSTRUCCIÓ DE PAU?

En un context de debat polaritzat sobre el concepte de “seguretat”, hem observat que la nova Agenda de Pau de les Nacions Unides defensa un enfocament holístic que presenta la seguretat, el desenvolupament i els drets humans com a elements interdependents. El secretari general de les Nacions Unides ha declarat: “El món ha d'avançar de manera conjunta en les causes de la seguretat, el desenvolupament i els drets humans, ja que sinó cap d'elles tindrà èxit. La humanitat no podrà gaudir de seguretat sense desenvolupament, no podrà gaudir de desenvolupament sense seguretat, i no podrà gaudir de cap de les dues coses sense respecte pels drets humans.”⁵¹

Però per aconseguir aquest potencial, cal superar la concepció estatal del “monopoli de la seguretat”, que afirma que només els governs són responsables de garantir la seguretat mitjançant el poder militar i l'amenaça de la força. Tot i que els governs tenen l'obligació principal de proporcionar seguretat, en un món globalitzat, la prevenció dels conflictes violents i la construcció d'una pau sostenible requereixen estratègies complexes que involucren la cooperació entre actors de la societat civil, governs i organitzacions intergovernamentals.

Fins i tot en aquells casos on s'utilitzen les intervencions militars, és extremadament difícil “imposar” la pau a aquells que segueixen compromesos a aconseguir els seus objectius mitjançant la violència. Una pau duradora no es pot assolir mitjançant l'exercici de la força; és imprescindible que el diàleg sigui part integral de qualsevol procés que busqui resoldre veritablement el conflicte. En algun moment, les parts involucrades han d'arribar a un acord sobre els termes i les condicions bàsiques en què coexistiran. No és possible establir la pau sense comprometre's de manera autèntica amb els altres en el context del conflicte. En molts casos, la participació activa de diversos segments de la societat en els processos de construcció de pau pot aportar profunditat i durabilitat als canvis necessaris per mantenir una pau sostenible.

51 Secretari General de Nacions Unides. “[Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All](#)”, 2005.

Una de les majors aportacions de la societat civil en contextos de conflicte és la capacitat per promoure canvis en la forma en què les persones responen als conflictes i dirigir l'atenció cap a les causes profundes que cal abordar per aconseguir una pau sostenible i justa. A més, els actors de la societat civil tenen el potencial de jugar un paper essencial en l'augment de la consciència sobre els costos del conflicte continuat i les oportunitats i els mitjans per trobar una sortida a través del compromís constructiu amb els oponents. Encara que poden facilitar el diàleg entre els actors principals del conflicte armat, els processos liderats per organitzacions de la societat civil se centren sovint en permetre que les persones de peu de carrer expressin les seves necessitats i treballin per trobar un punt comú des del establir una convivència pacífica.

En lloc de recórrer a la força, els actors de la societat civil confien en la creativitat per estimular una nova concepció de les possibilitats i la manera de dur-les a terme. Aquesta capacitat es basa fonamentalment en un sentiment d'agència, és a dir, en la capacitat d'actuar conjuntament amb altres actors per canviar el món. Així doncs, la participació activa de la societat civil és un factor clau en la promoció de la pau i la seguretat duradores, ja que aporta una perspectiva diversa i enriquidora, fomenta el diàleg constructiu i destaca les causes profundes dels conflictes. Mitjançant la seva contribució, la societat civil pot realitzar un paper fonamental en la construcció d'un món més pacífic i segur.

ROLS I FUNCIONS DE LA SOCIETAT CIVIL EN LA PREVENCIÓ DE CRISIS I LA CONSTRUCCIÓ DE PAU

La societat civil respon als conflictes amb una gran diversitat de formes. Tot i que pot contribuir a la polarització i donar suport al conflicte armat, la societat civil pot ser un actor poderós per la promoció de la pau. La seva contribució en l'ajuda humanitària, el desenvolupament i la protecció dels drets humans és coneguda. El que no ho és tant són les múltiples formes amb les quals la societat civil pot contribuir a prevenir crisis, resoldre conflictes i construir pau. Aquest rol avui és essencial per generar alertes i denúncies de situacions d'injustícia que un cop adreçades poden prevenir la violència, crear condicions favorables per a converses de pau, mediar un acord i treballar per assegurar-ne la consolidació, marcar una agenda política de canvi dirigida a promoure la justícia global o sanar les *psiques* afectades per la guerra.

És important involucrar la societat civil per prevenir crisis, resoldre conflictes i construir pau per diversos motius. A continuació, es resumeixen les vuit principals raons per les quals cal implicar la societat civil en aquestes qüestions⁵²:

52 Civil Society – UN Prevention Platform. *The New Agenda for Peace. An Opportunity to Advance Prevention.*

1. **Transformar els conflictes de forma constructiva.** En ocasions, les estructures de poder dominants en una societat són profundament opressores. Tot i no haver-hi una guerra a gran escala, la vida de moltes persones està afectada per una violència estructural profunda, sovint combinada amb violència directa real o amenaçadora. Els activistes de la societat civil poden actuar per canviar aquestes situacions, posant de manifest el conflicte i intensificant-lo de manera no violenta per aconseguir els canvis necessaris.
2. **Canviar les actituds davant el conflicte: el poder de reformular i canviar les percepcions.** La societat civil pot mobilitzar la població per fer front a violències culturals, estructurals o directes ja sigui a través de manifestacions massives i tàctiques no violentes de desobediència civil o a través de la denúncia pública i tècniques d'incidència que generin un debat públic. Tot i que és poc freqüent que els esforços de base transformin els sistemes més amplis de conflicte i guerra, tampoc és possible que aquests sistemes es transformin sense estimular canvis a nivell comunitari.
3. **Visionar un futur millor.** El poder d'identificar, analitzar i proposar.
4. **Mobilitzar col·lectius per la pau.** Generar suports socials a propostes de resolució de conflictes i construcció de pau i aplicar pressió a les parts en conflicte per tal que les adoptin.
5. **Promoure la seguretat.** El poder de reduir la violència i promoure l'estabilitat: (a) Poder d'alerta i d'actuació: avís precoç i resposta ràpida; (b) Monitoratge civil; (c) Interposició, acompanyament i manteniment de la pau civil.
6. **Fer la pau.** Ajudar a arribar a acords: (a) Comunicació a través de canals no oficials i diàleg extraoficial; (b) Mediació/facilitació de les negociacions de pau; (c) Participació pública en les negociacions de pau; (d) Consolidació dels acords de pau.
7. **Adoptar la “pau pragmàtica”.** Construcció de pau a àmbit comunitari.
8. **Transformar les causes i les conseqüències del conflicte.** (a) Abordar les causes i les conseqüències estructurals del conflicte armat; (b) Desmilitaritzar les ments, sanar les *psiques* i fomentar la reconciliació; (c) Desarmament, desmobilització i reintegració; (d) Transformar valors i cultures: educar per la pau.

Through Civil Society - United Nations Partnerships, Policy Brief, 2023.

Com a conclusió, involucrar la societat civil en la prevenció de crisis, la resolució de conflictes i la construcció de pau és fonamental perquè pot aportar una perspectiva centrada en les persones, generar canvis d'actitud cap al conflicte, proposar solucions, mobilitzar suports i exercir pressió per canviar les polítiques i promoure la seguretat i la pau.

7

CONCLUSIONS, BONES PRÀCTIQUES I RECOMANACIONS

En aquest apartat es presenten les principals conclusions que es poden extreure dels vuit estudis de cas realitzats, i de l'anàlisi del rol i funcions de les organitzacions de la societat civil dedicades a la prevenció de crisis, resolució de conflictes i construcció de pau. Per a cadascun dels apartats s'identifiquen els principals instruments i arquitectura institucional de les polítiques de pau. Per últim es llista un conjunt de bones pràctiques identificades amb una potencial aplicabilitat a Catalunya.

PRINCIPALS CARACTERÍSTIQUES DE LES POLÍTIQUES DE PAU REALITZADES PELS ESTATS ANALITZATS: NORUEGA, SUÈCIA, SUÏSSA I ALEMANYA

Les següents conclusions responen a les preguntes formulades a l'apartat de metodologia d'aquest informe: Quines polítiques i instruments promouen els estats per impulsar una acció interior i una acció exterior orientada a la pau? Quines característiques, prioritats, activitats i actors lideren les seves intervencions en matèria de prevenció de crisis, resolució de conflictes i foment de la cultura de pau?

- 1. Autoimatge històricament desenvolupada com a nació de pau basada en motius idealistes.** Noruega, Suècia, Suïssa i Alemanya disposen d'un cert prestigi internacional com a països que prioritzen l'enfocament de pau dins de la seva acció interior i acció exterior. Basant-nos en els estudis de cas realitzats, podem concloure que aquesta autoimatge està justificada. Com a motius principals, en destaquen: (1) un ampli suport a la política exterior i interior inspirada en la pau; (2) una autoimatge basada en un relat històric, hegemònic i compartit: una aposta històrica per la neutralitat, una elit fundadora que va assolir la independència profundament pacifista o la necessitat, en el cas d'Alemanya, de construir un nou relat del país després de la intervenció en la Segona Guerra Mundial; i (3) la credibilitat de la seva acció exterior es basa en les pròpies experiències viscudes. La reconciliació d'Alemanya, la independència de Noruega o la tradició de neutralitat de Suècia i Suïssa són un element imprescindible per entendre el seu model d'èxit.
- 2. Interessos i motivacions pragmàtiques per emprendre la política de pau.** A Noruega, Suècia i Suïssa hi ha una forta consciència que un món pacífic va en interès dels petits estats, que tenen menys probabilitats d'implicar-se en conflictes armats i de patir disputes entre grans potències. A més, Suïssa indica explícitament que un sistema internacional més pacífic és propici per al comerç internacional i, per tant, genera beneficis econòmics. En el cas d'Alemanya, l'experiència traumàtica

de la Segona Guerra Mundial va condicionar l'adopció de polítiques pacifistes en el marc d'una estratègia enfocada a recuperar la confiança de la comunitat internacional. Alhora, en els quatre països s'ha identificat que l'aposta per una acció exterior orientada a la pau genera beneficis de posicionament internacional. En el cas de Noruega, aquest fet es va posar de manifest quan el ministre d'Afers Exteriors, el conservador Jan Petersen, va professionalitzar la política de mediació de conflictes després de comprovar que això obria portes a les grans potències.

3. **Ampli suport a les polítiques de pau.** Durant les darreres dècades s'ha mantingut un consens "de país" a partir del qual, tot i donar-se un canvi de color polític al govern, no es qüestiona la promoció i el foment de la pau com un dels pilars de l'acció interior i exterior del país. Com s'ha mencionat en l'apartat específic, el cas de Suècia n'és l'excepció.
4. **Aposta per una cooperació al desenvolupament orientada a la pau.** Noruega, Alemanya i Suècia són donants molt generosos, amb una despesa d'entre el 0,7 i el 0,9% del seu producte interior brut en cooperació al desenvolupament, mentre que Suïssa només hi destina el 0,51%. En els quatre casos, la cooperació al desenvolupament pretén prevenir conflictes armats i contenir-ne les conseqüències. Alemanya i Suècia, en particular, tenen una dimensió de pau molt explícita en la seva política de desenvolupament. A Noruega i Suïssa, les ajudes destinades a la prevenció i resolució de conflictes estan explícitament vinculades a la contenció dels fluxos migratoris, fet que apunta novament a motius polítics més pragmàtics i de caire intern. Els quatre estats també són fermes defensors del dret internacional. Noruega i Suècia es presenten com a defensors inequívocs de les institucions multilaterals, en particular de l'ONU. Tots dos països donen suport a les iniciatives de les Nacions Unides per a promoure la pau internacional, per exemple amb contribucions financeres substancials a l'organització, amb la promoció d'estàndards de prevenció de conflictes i contenció de la violència i amb personal per a missions de manteniment de la pau. Fruit d'aquesta aposta per l'Ajuda Oficial al Desenvolupament en els quatre països s'ha aconseguit impulsar un ecosistema d'ONG, centres de recerca i instituts de pau de referència internacional que realitzen una contribució cabdal per a l'acció política de pau.
5. **Arquitectura similar basada en (1) Acció Exterior orientada a la pau; (2) Centres de recerca i formació orientats a la pau; (3) ONG fortes i prestigioses orientades a la pau.** La similitud es dona tant en els instruments que promouen, com en les seves prioritats i en els actors implicats. El model comú es basa en tres pilars: (1) un ministeri d'Afers Exteriors que lidera polítiques de pau; (2) una societat

civil de prestigi que realitza tasques de prevenció de crisis, resolució de conflictes i construcció de pau dins i fora de les fronteres; (3) una aposta per l'excel·lència en la recerca i l'educació per la pau, sovint associada a la existència d'un institut de pau de referència. La relació entre aquests tres estaments (centres de recerca, govern i societat civil) varia segons els països. A Noruega, s'estableix una estreta vinculació entre aquestes ONG i el govern, mentre que aquesta relació és menys marcada en els altres tres casos i es limita a ser principalment financera. En el cas de Suècia, destaca l'existència de l'Acadèmia Folke Bernadotte, una agència governamental de gran envergadura dedicada a la construcció de la pau. A Suïssa, igualment, la promoció de la pau es troba altament professionalitzada i està ancorada dins del departament governamental de Pau i Drets Humans (PHRD) i l'aposta per SwissPeace. En els quatre casos analitzats, cal assenyalar que els parlaments nacionals dels quatre països tenen un paper limitat en la promoció de polítiques de pau.

6. **Crítiques a les polítiques de pau.** Per part dels sectors socials defensors d'opcions militaristes, es qüestiona l'efectivitat de les polítiques de pau i el cost-benefici de les accions, és a dir, el pressupost invertit en relació als resultats, si bé l'avaluació realitzada pels quatre estats és positiva. Per part dels sectors més pacifistes es critica la manca de coherència dels estats, per exemple per les exportacions d'armes o l'ingrés a l'OTAN. També es qüestiona el caràcter no idealista de les polítiques que es porten a terme, on els objectius de pau sovint s'interrelacionen amb un objectius de caràcter estratègic pel país: contenció de la migració, objectius de seguretat o, fins i tot, l'obertura al comerç. Per últim, el sector pacifista defensa que l'acció exterior orientada a la pau s'ha de construir sobre la base d'experiències exitoses en la prevenció de crisis, resolució de conflictes i construcció de pau internes. Sense aquesta coherència prèvia, es considera que la credibilitat futura de l'acció exterior estarà en entredit. En tot cas, tot i l'existència d'aquestes crítiques i qüestionaments sobre l'efectivitat de les iniciatives de pau, la imatge dels quatre estats com a nacions de pau i el suport intern i extern que reben fan improbable que l'orientació a la pau canviï a curt o llarg termini.

PRINCIPALS CARACTERÍSTIQUES DE LES POLÍTIQUES DE PAU REALITZADES PER LES REGIONS ANALITZADES: GAL·LES, RIN DEL NORD-WESTFÀLIA, HESSE I L'EMÍLIA-ROMANYA

Tot seguit es destaquen les diferències i similituds de les quatre regions en la promoció de la pau i les causes que influeixen en el seu enfocament particular. Es ressalta la importància

de la cooperació al desenvolupament com a eina per a la prevenció de conflictes i s'identifiquen els actors clau involucrats, des dels governs estatals fins a les organitzacions no governamentals.

1. **Manca d'una clara orientació de pau.** Gal·les, per exemple, no disposa d'un marc normatiu desenvolupat, malgrat l'èmfasi històric de la concepció de pau. Les regions alemanyes de Hesse i Rin del Nord-Westfàlia i l'Emília-Romanya tenen una dimensió de pau encara més feble i poc desenvolupada a nivell normatiu.
2. **Absència de capacitat real per realitzar una acció exterior de pau.** Les regions no tenen una llibertat de moviment uniforme en relació amb l'estat paraigua i les relacions entre la regió i l'estat són diferents en cada cas. Si bé Gal·les es caracteritza per una creixent voluntat d'autodeterminació, a Rin del Nord-Westfàlia, Hesse i l'Emília-Romanya no hi ha cap aspiració d'independència. En aquests casos, hi predominen els motius normatius i històrics. Les possibilitats de les quatre regions de conformar la seva pròpia política exterior estan subordinades al govern central. A més de la cooperació al desenvolupament, sovint aquestes regions només poden exercir influència externa en els àmbits polítics de cultura i educació. En tots els casos analitzats hi ha una àmplia coordinació o cooperació amb el govern central.
3. **Ús de la cooperació al desenvolupament com a eina per a la prevenció de conflictes.** Les regions realitzen projectes en diferents àmbits, com ara la cooperació al desenvolupament, l'educació i la cultura. També existeix una interacció important entre els governs i les organitzacions no governamentals.
4. **Paper rellevant de les organitzacions independents, com les ONG, els instituts de recerca i les universitats, en l'educació i la recerca per a la pau.**
5. **Crítiques escasses.** Les discrepàncies es presenten en temes com la falta d'un nínxol (o valor afegit identificat) o la falta de diàleg estructural.

En resum, hi ha una diversitat significativa en la manera i la filosofia de promoure la pau en les regions estudiades: algunes destaquen en les seves idees de pau, altres en la propagació de valors humanistes i altres com a centres de coneixement sobre els conflictes.

PRINCIPALS CARACTERÍSTIQUES DE L'ACCIÓ DE LA SOCIETAT CIVIL ORIENTADA A LA PAU

Com s'ha mencionant anteriorment, involucrar la societat civil en la prevenció de crisis, la resolució de conflictes i la construcció de la pau és fonamental perquè pot aportar una perspectiva centrada en les persones, generar canvis d'actitud cap al conflicte, proposar solucions, mobilitzar suports i exercir pressió per canviar les polítiques i promoure la seguretat i la pau. Com a principals conclusions d'aquesta anàlisi destaquen:

1. **El reforç d'un ecosistema de recerca i ONG orientades a la pau és una política central als estats i regions analitzades.** Aquesta política passa per definir plans directors de cooperació internacional i d'educació pel desenvolupament orientats a la Pau; apostar per l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD); impulsar i promoure instituts de pau de referència d'àmbit internacional; comprometre's en favor d'una acció civil orientada a la pau a partir d'una motivació prèvia de la ciutadania.
2. **De la prevenció lineal a la prevenció integral i sistèmica dels conflictes.** El debat entorn de la nova Agenda de Pau està marcant un canvi en l'enfocament de les polítiques orientades a la pau que donen més protagonisme i rellevància al rol que pot jugar la societat civil. Ha canviat l'enfocament de la prevenció, que abans es centrava en la diplomàcia preventiva i la prevenció de crisis per part dels estats, cap a la prioritat de la prevenció operativa, estructural i sistèmica en tots els contextos, inclosa la societat civil. Les noves tendències també marquen que el finançament i l'AOD es mou d'un paradigma lineal a una programació transversal. Això implica integrar els diferents àmbits i pilars en l'abordatge de la prevenció. En termes de capacitats de prevenció limitades a capacitats de prevenció ampliades s'han dut a terme nombroses iniciatives per ampliar l'expertesa en prevenció.
3. **Del focus en els estats a l'aposta per la resiliència comunitària.** Al llarg dels anys, les Nacions Unides han assumit compromisos explícits per involucrar la societat civil, amb suport polític i operatiu, i el desenvolupament i implementació de polítiques i estratègies globals efectives en matèria de prevenció. Aquests canvis indiquen una evolució en l'enfocament de la prevenció dels conflictes cap a un abordatge més integral, transversal i col·laboratiu, amb un èmfasi en la prevenció estructural i sistèmica. A més, destaca la importància de la implicació de la comunitat i la societat civil en aquesta tasca, així com la necessitat de desenvolupar capacitats sòlides per afrontar els desafiaments en la prevenció dels conflictes.

4. **Les polítiques social i humanitàries han d'abordar les causes profundes que generen les crisis i la injustícia.** L'increment de les necessitats humanitàries a causa de la complexitat de les crisis que es prolonguen en el temps, els desplaçaments forçats i els conflictes, ha estat determinant perquè la comunitat internacional avancés cap a un nou marc de resposta més global i integrador, que inclou, a més de l'acció humanitària i el desenvolupament, la dimensió de la pau. Així, l'enfocament del triple nexa Acció humanitària, Desenvolupament i Pau parteix del reconeixement que les crisis humanitàries poden estar causades o veure's afectades per accions polítiques que fomenten la desigualtat i incrementen la vulnerabilitat i el conflicte. Per tant, un enfocament integral que tingui en compte el nexa entre allò humanitari, el desenvolupament i la pau, pot ser una oportunitat per abordar aquestes causes més profundes. D'aquesta manera, la reducció de la vulnerabilitat i la tasca per la pau es converteixen en components fonamentals per a un desenvolupament sostenible.

DEU ELEMENTS PER DETERMINAR LES POLÍTIQUES I INSTRUMENTS APLICABLES A CATALUNYA

Aquesta recerca s'ha concebut com una recopilació d'informació sobre el rol que poden tenir els estats, les regions i la societat civil en la promoció de polítiques orientades a la pau a Europa. L'informe té la voluntat d'acompanyar el procés de disseny participatiu i horitzontal de les polítiques de pau a Catalunya en el marc de l'impuls del Fòrum Català per la Pau per part del Consell Català de Foment de la Pau. Amb aquest objectiu, a continuació compartim deu reflexions a considerar:

1. **Catalunya va establir les bases per impulsar polítiques orientades a la pau, però manca actualitzar-les i donar-los coherència i impuls.** El model de les polítiques de pau analitzades en els estudis de cas d'aquesta recerca es basa en una acció interior i exterior orientada a la pau, centres de recerca i formació orientats a la pau, i ONG fortes i prestigioses orientades a la pau. Durant la primera dècada del segle XXI Catalunya va apostar per desenvolupar, al menys de forma embrionària, alguns d'aquests elements (ICIP, Consell Català de Foment de la Pau, Llei de Foment de la Pau, Pla Director de la Cooperació Catalana, entitats de pau a tot el territori amb vocació local i internacional), però no ha desenvolupat algunes de les polítiques o instruments identificats als estudis de cas que podrien contribuir a donar coherència i impuls a les polítiques de pau.

2. **Els estats o regions que impulsen polítiques de pau disposen d'una autoimatge històricament desenvolupada com a nació de pau basada en motius idealistes.** Els casos d'èxit analitzats ens mostren que disposar d'una autoimatge de Catalunya construïda des de la coherència i l'experiència pròpia és essencial per poder impulsar polítiques de pau. La història de Catalunya i l'existència d'experiències molt rellevants (com el moviment Pau i Treva) són una base sòlida sobre la qual construir aquesta imatge, si bé es fa necessari impulsar-ne la coherència interna i externa respecte a la orientació a la pau. Aquesta autoimatge o narrativa ha de ser la base sobre la qual cimentar el consens partidista que ha de donar suport a aquestes polítiques.
3. **Els estats i regions que impulsen polítiques de pau tenen una Ajuda Oficial al Desenvolupament que s'apropa o supera el 0,7% i que s'orienta a la pau.** Un dels elements que determina més les polítiques orientades a la pau és un nivell alt d'AOD. L'AOD en els estats analitzats està al servei del foment d'una agenda de pau en organismes multilaterals (que permet guanyar influència) i de reforç d'un ecosistema d'entitats del tercer sector que acompanyen, impulsen i promouen aquestes polítiques. A més, els països analitzats financen actuacions de pau d'organitzacions d'altres països europeus. Això els permet estar al dia i impulsar anàlisis i actuacions innovadores.
4. **La nova Agenda de Pau vol posar en valor els instruments civils al servei de prevenir crisis, resoldre conflictes i construir pau. L'estructura competencial de Catalunya deixa marge per actuar en aquest sentit.** Identificar i desactivar els conflictes abans que es desencadenin hauria de ser el focus d'una acció exterior responsable, ja sigui mitjançant la mediació, el tractament de la memòria, l'impuls de reformes del sector de la seguretat, o la defensa de defensores de drets humans. El fet que Catalunya no es pot involucrar en missions de combat pot donar credibilitat a la seva acció exterior orientada a la pau.
5. **Per impulsar una acció exterior i interior de pau calen persones amb formació i experiència.** A Noruega, Alemanya, Suècia i Suïssa es dediquen esforços importants a formar persones que participen de l'acció exterior i interior orientada a la pau. Ho fan a través de potenciar l'experiència internacional (per exemple a partir de Serveis Civils de Pau o programes de joves cooperants), fomentant currículums educatius sobre pau o creant espais formatius de referència per sistematitzar i capitalitzar les bones pràctiques i iniciatives dutes a terme. En un context global d'interdependència i relacions cada cop més horitzontals, Cata-

lunya ha de saber atreure i vincular-se amb talent humà d'altres països del món, amb preferència per aquells afectats per conflictes armats. Persones formades a l'exterior poden ajudar a impulsar polítiques interiors, i al contrari. Aquesta inversió en formació ha de ser entesa com una contribució a la transformació i a la teoria del canvi que es vulgui propulsar.

6. **El concepte de seguretat centrada en les persones ha d'estar en el centre de les polítiques interiors orientades a la pau.** Hi ha instruments i mesures per aprofundir en una mirada orientada a la pau en la resolució interna de conflictes, mediació interna, foment de resolució alternativa de conflictes, diàleg i convivència, i en aquest àmbit a Catalunya hi ha molt marge de millora. Aquestes mesures han de formular-se i implantar-se en coherència amb la política exterior orientada a la pau.
7. **No s'ha de fer el que ja fan altres.** Els casos analitzats impulsen polítiques de pau ambicioses, però miren d'especialitzar-se en àmbits específics d'intervenció, essencialment el desarmament i la no proliferació, la mediació en conflictes internacionals, la diplomàcia i la resolució pacífica de conflictes. Centrar l'acció simplifica l'avaluació i dona valor afegit a les polítiques.
8. **Una acció exterior orientada a la pau necessita involucrar els municipis de referència i treballar en coordinació amb tot el territori.** Una de les contribucions analitzades en matèria de polítiques orientades a la pau a àmbit exterior es basa en fomentar que hi hagi municipis o indrets que siguin un pol d'atracció de trobades, seminaris, conferències o iniciatives de pau. Catalunya podria acollir i impulsar iniciatives de pau impulsades per municipis, autonomies o societat civil.
9. **El concepte "cultura de pau" és més present a Catalunya que en d'altres indrets analitzats.** Aquest concepte va ser adoptat i definit per primera vegada el 1992 per la Comissió Mundial de Cultura i Desenvolupament de les Nacions Unides, presidida per l'exprimer ministre d'Algèria, Boutros Boutros-Ghali. L'informe de la comissió, titulat *El nostre futur comú*, va introduir el terme "cultura de pau" i va destacar la importància de promoure una cultura de pau com a base per al desenvolupament sostenible i la resolució de conflictes. El català Federico Mayor Zaragoza, com a director general de la UNESCO entre 1987 i 1999, va jugar un paper fonamental en la promoció i difusió de la cultura de pau en el sistema de les Nacions Unides. En un context global de plantejaments decolonials, Catalunya pot fer bandera de la necessitat de promoure la cultura de pau també en les societats amb democràcies més consolidades.

10. **Hi ha iniciatives i instruments concrets que podrien aplicar-se a Catalunya.**

Aquests en són alguns exemples: (1) el model de Servei Civil de Pau d'Alemanya, que manté quatre-cents joves en indrets en conflicte després d'haver-los format; (2) l'impuls d'estratègies interdepartamentals dirigides a prevenir crisis, resoldre conflictes i construir pau dona coherència, direcció estratègica i impacte a les polítiques promogudes. En aquest sentit poden ser referents els documents d'Alemanya, Suècia o Noruega; (3) l'impuls de línies guia en matèria de polítiques de pau feministes. Alemanya⁵³ o Suècia ja han assumit un enfocament feminista en l'acció interior i exterior amb bons resultats; (4) l'impuls de processos participatius dirigits a adoptar estratègies nacionals de seguretat per posar la seguretat humana, basada en les persones, al centre de la idea de seguretat. Un exemple en aquest sentit torna a ser Alemanya.

53 German Federal Foreign Affairs Office. *Guidelines for Feminist Foreign Policy: a foreign policy for all*, 2023.

BIBLIOGRAFIA

- Bjereld, Ulf. "Critic or Mediator? Sweden in World Politics, 1945-90". *Journal of Peace research*, Vol. 32, n. 1, 1995, p. 23-35.
- Boege, Volker. "Potential and limits of traditional approaches in peacebuilding", a *Advancing Conflict Transformation. The Berghof Handbook II*. Barbara Budrich Publishers, Berghof Foundation, 2011.
- Campos, Rubén. *Un servei civil noviolent: viabilitat i característiques. Una anàlisi comparada. Informe ICIP 01/2010*, Institut Català Internacional per la Pau, 2010.
- Civil Society – UN Prevention Platform. *The New Agenda for Peace. An Opportunity to Advance Prevention Through Civil Society - United Nations Partnerships*. Policy Brief, 2023.
- Dodds, Felix; Pippard, Tim (eds.). *Human and Environmental Security: An Agenda for Change*. Routledge, 2005.
- Federal Government of Germany. *Guidelines on Preventing Crises, Resolving Conflicts. Building Peace*, 2017.
- Ford, Peter. *Norway as Peacemaker*, Christian Science Monitor, 2000.
- Fraser, Nancy. "Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy". Mitrašinović, Miodrag.; Mehta, Vikas (eds.). *Public Space Reader*. Routledge, 2021.
- Galtung, Johan. "Violence, Peace, and Peace Research". *Journal of Peace Research*, 6 (3), 1969. P. 167-191.
- German Federal Foreign Affairs Office. *Guidelines for Feminist Foreign Policy: a foreign policy for all*, 2023.
- Graf, Andreas; Lanz, David. "Conclusions: Switzerland as a paradigmatic case of small-state peace policy?". *Swiss Political Science Review*, 19:3, 2013. p. 410–424.
- Hagemann, Anine; Bramsen, Isabel. *New Nordic Peace: Nordic Peace and Conflict Resolution Efforts*, Nordic Council of Ministers, 2019.
- Hennig, Ortwin; Elges, Reinhold. "German Action Plan: Civilian Crisis Prevention, Conflict Resolution and Peace Consolidation — A Reconceptualization of Security". Brauch et al. *Globalization and Environmental Challenges. Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace. vol 3*. Springer, 2008.
- Johnsen, Ingvild. "Gifts favour the giver: Norway, status and the Nobel Peace Prize". De Carvalho, Benjamin; Neumann, Iver (eds.). *Small State Status Seeking: Norway's Quest for International Standing*. Routledge, 2014.
- Kant, Immanuel. *La paz perpetua*, Alianza, 2016.
- Kraft, Michael; Furlong, Scott. "Public Policy: Politics, Analysis and Alternatives". CQ Press, 2006.
- Lanz, David; Pring, Jamie, von Burg, Corinne; Zeller, Mathias. *Understanding Mediation Support Structure. Swisspeace report*, 2017.
- Lehti, Marko. "The Era of Private Peacemakers: A New Dialogic Approach to Mediation". *Rethinking Peace and Conflict Studies*. Palgrave Macmillan, 2019.

- Miralles, Nora. “De la por a l’acceptació de la vulnerabilitat humana: perspectives sobre la seguretat”. Reorientant la seguretat des del feminisme, revista *Per la Pau*, núm. 39, Institut Català Internacional per la Pau, 2021.
- Morgan Kenneth, O. “Peace Movements in Wales, 1899 – 1945”, *History Review = Cylchgrawn Hanes Cymru*, Vol. 10, 1980.
- Naciones Unidas. A New Agenda for Peace, Our Common Agenda Policy Brief 9, 2023; Informe del secretari general de les Nacions Unides sobre la Pau Sostenible per al Desenvolupament i l’Arquitectura de la Pau, 2005; i “Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All”, 2005.
- *Declaration and Programme of Action on a Culture of Peace*, resolution 53/243, p. 2, General Assembly, 93rd session, UNESCO, 1999.
- *An agenda for peace: preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping. Report of the Secretary-General pursuant to the statement adopted by the Summit Meeting of the Security Council on 31 January 1992*.
- Nissen, Ada. “A Historical View on the Nordic “Peace Brand”: Norway and Sweden: Partners and Competitors in Peace”. De Bengy Puyvallée, Antoine; Bjørkdahl, Kristian (eds.). *Do-Gooders at the End of Aid: Scandinavian Humanitarianism in the Twenty-First Century*. Cambridge University Press, 2021. p. 80-100.
- Norwegian Ministry of Foreign Affairs. Common Responsibility for Common Future The Sustainable Development Goals and Norway’s Development Policy. Report on Policy Coherence for Development, 2016.
- Paffenholz, Thania; Spurk, Christoph. “A Comprehensive Analytical Framework”, a Paffenholz, Thania (ed.). *Civil Society and Peacebuilding: A Critical Assessment*. Lynne Rienner, 2010.
- Simons, Greg; Manoylo, Andrey; Trunov, Philipp. “Sweden and the NATO debate: views from Sweden and Russia”. *Global Affairs*, 5:4-5, 2019. p. 335-345.
- Stockholm International Peace Research Institute. SIPRI National report: Norway, 2022.
- Skånland, Øystein Haga. ““Norway Is a Peace Nation’: A Dicourse Analytic Reading of the Norwegian Peace Engagement”. *Cooperation and Conflict*, vol. 45, no. 1, 2010. p. 34–54.
- Swedish Ministry for Foreign Affairs. Strategy for Sustainable Peace, 2017.
- Swedish Ministry for Foreign Affairs. Handbook Sweden’s feminist foreign policy, 2014.
- Vlams Vredes Instituut. Vrede en Buitenlands Beleid, 2023.

